

Ejnar Thuesen Johansen

4. december 1920 - 25. marts 1998

Thuesen (sådan kaldtes han jo altid) var en af de aktive ved starten på Lokalhistorisk Forening for Sønderhald Kommune og Sønderhald Egnarkiv. I den første periode var han medlem af foreningens bestyrelse, men gik ud af denne, da han for en tid boede det meste af året i Spanien. Efter hjemkomsten tog han igen fat på arkivarbejdet, men gik aldrig igen mere aktivt ind i foreningen.

Ejnar Thuesens væsentligste bidrag til lokalhistorien er dog, et han er ophavsmand til dette skrift. Allerede inden for det første år tog han fat på opgaven at få startet et årsskrift. Det første nummer, som bærer årstallet 1977, udkom i dette års sidste dage, og det er kommet siden. Thuesen var jo bogtrykker og kunne således lade sit eget trykkeri påtage sig den praktiske side af sagen, men de årgange, som nåede at udkomme inden Spanienstiden, redigerede han også. Især for denne indsats vil han blive husket i vores kreds.

Vibeke Nielsen

Skrifter som Thuesen stod bag

»Ohning gu' bejr'et«:

Herlig bog om Auning

20/6-92

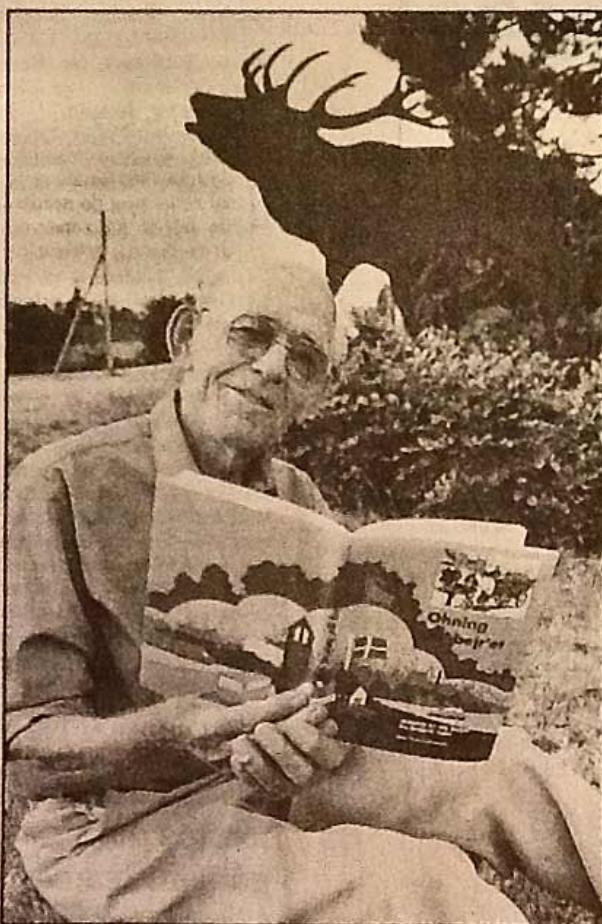
OHNING - »Ohning gu bejr'et« hedder en netop udsendt bog om Auning by og sogn - fra fortid til nutid. Forfatteren hedder Ejnar Thuesen Johansen, der ud over at være kendt som bogtrykker, udgiver af »Folkebladet Djursland« og organisationsmand, er velestimeret i lokalhistoriske kredse.

Bogen er fornøjelig læsning for enhver, der gerne vil vide mere om Auning - hvad enten man har boet her i en menneskealder, er tilflytter eller bare har tilknytning til byen.

På en aften har man et fint overblik over de sidste par hundrede års liv i byen, og derefter kan bogen bruges som »leksikon«, når man lige skal genopfriske hukommelsen.

»Ohning gu' bejr'et« giver sig ikke ud for at være fuldt udtømmende. F.eks. står der intet om den gamle biograf i Vestergade, og der er sikkert også andre detaljer, som pedanter kan kritisere.

Nu krabasken er fremme, kan man også særge sig over, at der ikke er ofret en ekstra korrekturlæsning og et lidt mindre vulgært og neon-skrigende smudsbind.

Ejnar Thuesen Johansen fortjener mange roser for sin indsats med bogen »Ohning gu' bejr'et«.

FOTO: RICHARD SYLVESTERSEN

Skaber forståelse

Det rækker ikke ved, at Ejnar Thuesen Johansen har begået et værk, som fortjener mange roser og stor udbredelse. Bogen er en oplagt gaveidé fra Sønderhald Kommune til byens gæster, tilflyttere - og til orientering for venskabskommunerne.

Nok er Auning - set i den store sammenhæng - en lille flække, ligesom Danmark er en lille knold i det store Europa, men det er ikke ensbetydende med, at byens og landets historie ikke er værd at beskæftige sig med. »Man skal kende fortiden for at forstå nutiden«, som min gamle historielærer i skolen ville have sagt.

Ud og grav guld

Rundt om i landets kommuner findes en masse egnsarkiver, som besøges af skuffede få mennesker - måske fordi arkiverne ikke »markedsføres« ordentligt.

Ejnar Thuesen Johansens bog er et lysende eksempel på, hvad en entusiastisk »arkiv-graver« kan få ud af at gå på egnsarkivet og grave guld. Gid mange andre vil gøre ligeså og skrive historien om alle de små byer, Danmark er bygget af. -hep.

Auningerne var fattige

OHNING - Titlen på Ejnar Thuesen Johansens nye bog forklares på nogle af de første sider med, at »Auningerne i gamle dage var lige så fattige som den jord, de beboede, derom vidner tydeligt nok det gamle velkendte mundheld: »A æ fræ Ohning, Gu'bejr'et«.

»Til trods for de trange kår var Auningerne dog et muntert, noget sangvinsk folkefærd med evne til at ryste bekymringerne af sig. - den samme evne siges det nuværende slægtled i Auning også at besidde«.

- Idéen og inspirationen til den nye bogs udgivelse skyldes samarbejde, begyndende for et års tid siden, med nu affæds tidligere rejsebud Hugo Johnsen, der

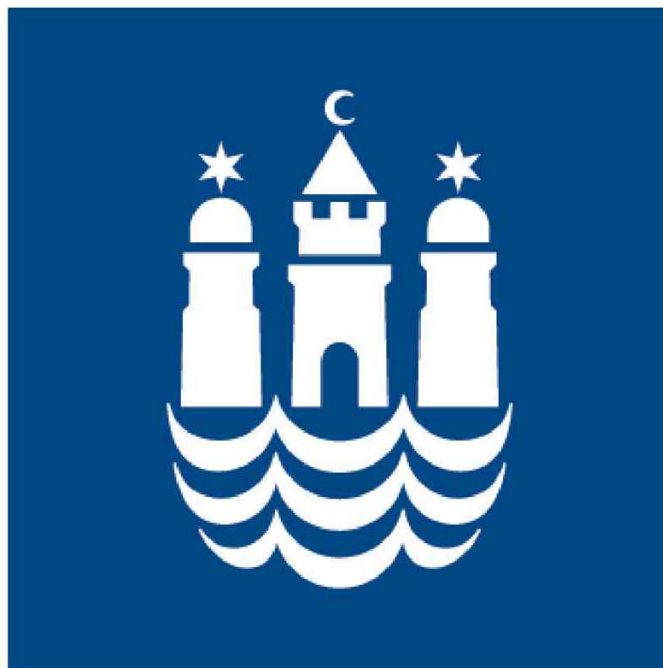
med sin hukommelse og nøjagtige data har givet mange oplysninger, siger forfatteren.

Bestyrelsen for Lokalhistorisk Forening for Sønderhald Kommune har valgt at stille sig bag udgivelsen på Thuesens eget forlag.

Bogværkets udgivelse er støttet af Kjems-fonden, Erhvervsarkivet, Århus, Arne M. Christensens Kulturfond, Margrethe og Johs. F. la Cours fond samt Djurslands Bank, handelsudvalget og SuperBrugsen i Auning.

»Ohning gu' bejr'et« kan købes i forskellige butikker i Auning samt hos forfatteren selv, Østergade 4, Auning.-hep.

Københavns Stadsarkiv Pensionisterindringer 1995

Erindring nr. 125

Forfatter: Ejnar Thuesen Johansen

Omfang: 6 sider + bilag + manuskript 37 s.

Indeholder fotos

PAA BOGTRYKSKOLE I KØBENHAVN

Som typograflærling (sætter) var det en betingelse, at man i det sidste læreår inden aflæggelse af svendep prøve gennemgik et 6-ugers kursus paa "Fagskolen for boghaandværk (Bogtryksskolen)" i København. Dette blev for mit vedkommende en realitet i sommeren 1941, da min læretid i Hornslet bogtrykkeri udløb 1. november samme aar. Skolen var beliggende i Teknologisk instituts lokaler med indgang fra Jul. Thomsensgade.

Under et saadant ophold var det op til den enkelte elev selv at finde ud af, hvor man kunne bo og klare det nødvendigt kulinariske paa egen regning. Da jeg ikke selv eller fra forældrenes side havde økonomiske midler og heller ikke havde familie i hovedstaden at tære paa, blev det fra begyndelsen og i hele semestret nærmest et mareridt bare for at overleve. Da jeg heller aldrig før havde set det store København, blev det en opøvelse for hele livet for et saadant "Guds barn fra landet" helt fra det mørke Jylland. Min løn fra lærestedet i hele perioden paa 150 kr. samt et tilskud fra Dansk bogtrykker- og presseforening" ogsaa paa 150 kr., var dette sammenlagte beløb hele min rørige formue til at eksistere for i disse seks uger.

Rejsen foregik paa cykel til Aarhus og derfra med færgen til Kalundborg, hvorfra cyklen igen maatte bære mig resten af vejen til det ukendte. Om aftenen den 27. juli naaede jeg saa Vesterbrogade 99, hvor min fem aar ældre bror havde værelse under sit ophold som studerende paa universitetet for at blive cand. polit. Omgaaende efter min entre her stillede husets ikke særlig tiltalende værtinde sig aldeles afvisende overfor min tilstedeværelse, men tillod dog at min sparsomme bagage kunne opbevares her indtil mørkets frembrud. Derfor maatte vi hurtigst muligt finde et egnet logis til min ringhed, og det lykkedes i løbet af kort tid paa en lille sidegade til Frederiksberggade, hvis jeg husker ret, hed den Engtoftevej nr. 8 paa fjerde sal. Med mange formaninger af værtinden om ikke at maatte modtage besøg hverken af mandlige eller kvindelige venner kunne jeg flytte ind samme dag.

Min bror havde et fast billig spisested paa Vesterbrogade 40, hvor hovedretten kostede 90 øre og efter- eller forret ekstra 1,20 kr, saa det blev vores faste møde- og spisested. Morgenmaden for 30 øre fandt jeg i nærheden af skolen, og her kunne man samtidig købe en madpakke med 4 eller 6 halve stykker varierende i priser efter kvalitet og antal fra 15 til 40 øre, - jeg købte som regel den billigste. Maden saaledes ca. 2 kr. om dagen og værelset 10 kr. om ugen, var det jo sammenlagt sammenlagt ca. 25 kr. pr. uge, - altsaa for 6 uger 150 kr. Da jeg paa dette tidspunkt heller ikke var særlig velklædt, købte jeg en af de første dage en ny habit hos Crome & Goldsmidt for 70 kr. Der var derefter kun 30 kr. tilbage til andre formaal i de kommende mange dage. Naar man nu var i København skulle man jo ogsaa gerne nyde, hvad der var at byde paa af oplevelser - i Tivoli, Bakken, musæer og først og fremmest min allerstørste interesse at komme i idrætsparken for at følge mine idoler: Pauli Jørgensen og Co. Transportpenge brugte jeg ikke mange af, for jeg havde jo min cykel til at komme rundt paa, men da jeg allerede den gang var en "tobaksslave", var det jo ogsaa en stor bekostning samtidig med at det allerede var en mangelvare. Saa paa mine ture rundt om aftenen og søndagen samlede jeg cigarretskodder op og puttede tobakken i min pibe. Saa vidt det overhovedet var muligt var jeg "plankeværkskigger" uden afleveret adgangstegn især i idrætsparken og paa Ordrupbanen.

Paa bogtryksskolen var der to klasser for sættere og to klasser for trykkere med 12 elever i hver klasse. Foruden overlæreren Christian Pedersen var faglærerne for trykkerne Christoffersen og Damgaard og for sætterne Henry Thejls og Max Pfeiffer med sidstnævnte som min klasselærer. Desuden var der et par læreraspiranter til aflastning, bl. a. Eli Reimer. Alle ugens seks hverdage var der undervisning fra kl. 8,30 til 16,30.

Paa det vedlagte billede nr. I ses jeg (i skjorte med slips)sammen med to andre elever i den obligatoriske blaa kittel (en saadan havde jeg ikke raad til) ved Max Pfeiffers bedømmelse af de udførte arbejder. Forøvrigt fik jeg af samme lærer som en præmie-erindring dennes afsnit i Grafisk cirkels Gutenberg-publikation.

Fordelingen i klasserne var afhængig af om eleverne hørte til de, der skulle aflægge svendep prøve om efteraaret og de som først

3

skulle for skuemestrene om foråret, idet der kun uddannedes 12 sættere og 12 trykkere hvert halve aar. Det skal lige nævnes, at her er kun tale om typograflærlinge fra Provinsen, idet andre der sorterede under Københavns bogtrykkerforening havde andre semestre.

Det var virkelig et inspirerende skoleophold, hvor jeg indsnusede saa megen viden og erfaring, at jeg ved svendep prøven havde næsthøjeste karakter af de 12 aspiranter. For fuldstændighedens skyld vedlægges kopi af mit afgangsbetvīs fra nævnte skole.

Vi havde seovfølgelig et behageligt og kammeratligt forhold i selve skoletiden, men alle øvrige elever boede som regel ved familie eller venner, saa dem saa jeg ikke noget af udenfor skolen. Da min bror og jeg ikke havde særlig mange fælles interesser og han desuden var indkaldt som datidens militære "føl", den der fulgte en politibetjent, - var jeg stort set overladt til helt alene at faa fritiden til at gaa.

Det var jo godt et aars tid efter besættelsen, saa meget var præget af de tyske soldaters march gennem gætxgaderne med øredøvende sang og musik i spidsen. Da netop sang og musik havde min store interesse, var det jo vanskeligt ikke at vise min foragt og passive demonstration, men jeg kunne da vende mig mod et forretningsvindue og der se interesseret ud, mens jeg alligevel nød det musikalske. Ellers mærkede jeg ikke særligt til generne af besættelsesmagten og overværede ikke nogen alvorlige episoder, for paa det tidspunkt var danskere stadig meget valne.

Som nævnt cyklede jeg rundt i min fritid i den centrale bydel og nærmeste omegn, saa jeg efterhaanden kendte hver eneste gade, parker og anlæg. Jeg søgte aldrig kontakt til andre personer af frygt for at blive blandet ind i noget uoverskueligt, nærmest fordi min jyske natur i bondeopdragelsen var en udtalt skepsis overfor alt københavneri. Endda blev jeg alligevel en lørdag aften udsat for noget særdeles ubehageligt og for mig uforstaaeligt træf i en meget tætpakket bagperron i S-toget fra Klampenborg. En 30-40 aarig mandsperson udnyttede den tætpakkede passagerskare til at gnide sine hænder op af mine laar og efterhaanden trænge

4

sig ind paa mine inderlaar og tilsidst med berøring af mine køns dele. Jeg lod forstaa, at jeg skulle af ved næste station, hvorefter han puttede 2 kr. i min lomme følgende en invitation til et noget større beløb, hvis jeg ville møde ham ved Bellevue strand dagen efter. Jeg modtog med synlig interesse opfordringen, men "glemte" trods alt at møde frem. Selv om jeg ikke i min daværende naivitet anede hvordan noget saadant kunne have udviklet sig, var jeg heldigvis for bange til dette eksperiment til trods for, at jeg netop var gaaet "helt flad" for kontanter til brug for mine sidste 14 dage af opholdet.

Forinden havde jeg dog i min pengenød og "sult" ofret 15 øre til et frimærke for et brev til mine forældre om barmhjertighed. Der kom da ogsaa pr. post om mandagen et brev indeholdende hele 20 kr., som min far mente var tilstrækkeligt til at klare dagen og vejen disse sidste knap to uger. Tre dage før afrejsen havde jeg min sidste krone til klassens indsamling for en gave til vores populære lærer.

I disse sidste tre dage i København oplevede jeg sultens mareridt, idet jeg kun fik min brors efterret paa vores fælles spisested, mens han spiste hovedretten. Da skolen var forbi lørdag eftermiddag, tog jeg til mit logis og pakkede mine ejendele, hvorefter jeg forsvandt uden at meddele min værtinde noget om min afsked. Da jeg ikke havde en cykellygte maatte jeg afsted uden for byomraadet inden mørket faldt paa. I tusemørket mellem Glostrup og Hedehusene gik jeg plaget af min sult paa æblerov i en frugtplantage, men æblerne var langt fra modne, saa det blev kun til et par bidder. Saa omkring Tølløse var bondens mælkespande sat ud ved vejen til afhentning, saa der hældte jeg mælk op i spandelaaget og vederkvægede mig af den herlige drik. Igenbem Jyderup standsede jeg og saa nok bedende ud, da bageren netop var ved at bære morgenbrød ud i sin bil for levering til kunder. Han spurgte om min tur og forstod mit problem, saa han gav mig en hel stang Wienerbrød, - ham har jeg siden sat meget højt.

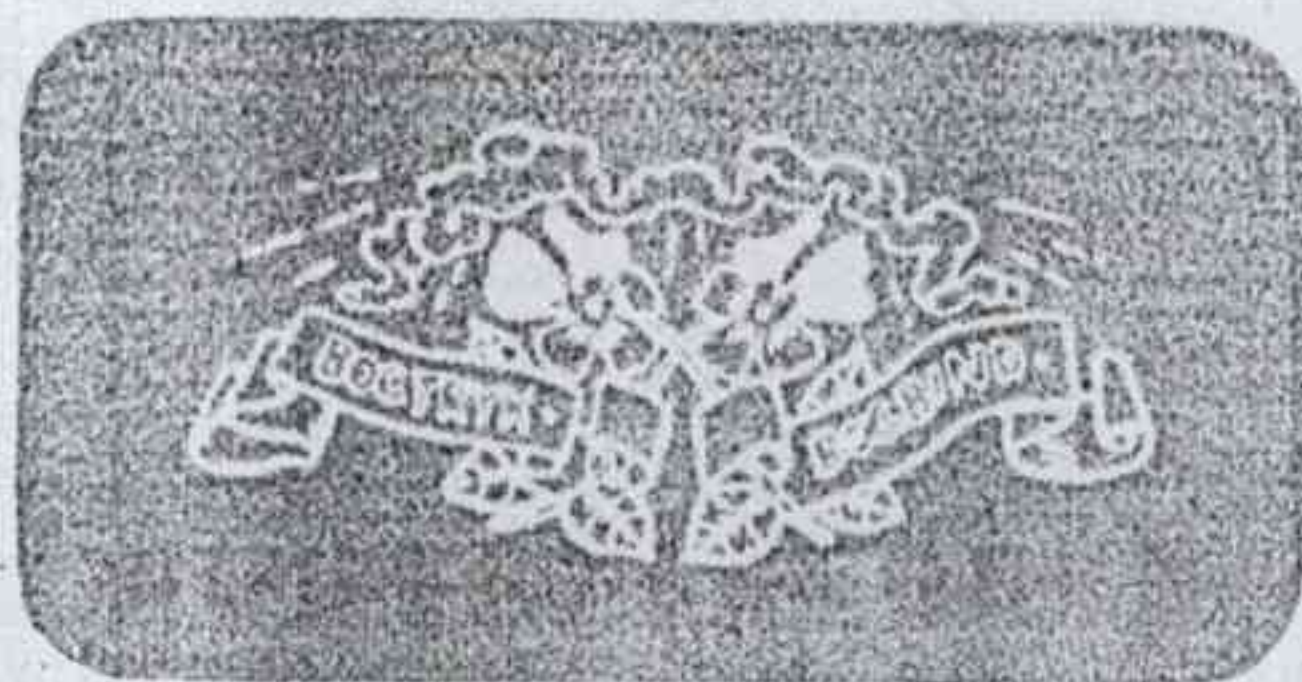
Jeg naaede da færgen i Kalundborg inden afgangen klokken ni, og heldigvis havde jeg returbillet, saa nu kunne jeg baade faa hvilet og komme videre. Fra Aarhus kl. 14 cyklede jeg saa de sidste 50 kilometer videre til mine forældre i Auning, hvor min mor havde fornemmet mine madmæssige besværligheder. Der var straks kl. 16 en af mine livretter paa bordet hvidkaalssuppe med flæsk og pølser, da jeg traadte ind ad døren.

Det var saa denne Københavner-oplevelse, og udover at jeg virkelig lærte meget af fagets finesser, blev jeg klar over, at København og min person ikke passede særligt sammen. I alle tilfælde blev jeg klar over at fremtidige tanker om at bosætte sig i hovedstaden eller omegn aldrig ville blive en realitet.

Hvis opfordringen til nedfælde sine erindringer fra et Københavnerophold skulle være fremhævende og med lyserøde tendenser, maa jeg skuffe initiativtagerne. Som det fremgaar af hele sagsfremstillingen var det mest en negativ erindring.

Mit navn er: Ejnar Thuesen Johansen
 Født 4. december 1920 i Drammelstrup (Fausing sogn,)
 som søn af Jenny og Jacob Thuesen Johansen
 Nuv. adresse: Østervangsalle 4, 8963 Auning (tlf. 86483041)

FAGSKOLEN FOR BOGHAANDVÆRK I KØBENHAVN

Sætter *Ejnar Thiesen Johansen*
Hornslet

har i Tiden fra den *28. Juli* til den *6. Sept.*

19*44* deltaget som Elev i Fagskolen for Boghaandværks

Sommerkursus for Sættere og har her faaet Undervisning

i Bog- og Akcidenssats samt Fagtegning.

København, den *6. Sept. 1944.*

Juristrad Peterse

Overlærer

OP OG NED - eller omvendt

Barndoms- og ungdomserindringer
af Ejnar Thuesen Johansen
udgivet i Januar 1995

Jeg frit mig tumled i verden om,
jeg fulgte mit danske sind,
den røst der ærlig fra hjertet kom
i brave hjerter foer ind.

(Ingemann)

OP OG NED - eller omvendt

Livet igennem er nok for alle præget af opgangstider og nedture, ja dette er for individets skabelse egentlig en begyndelse for alt liv, set i formeringsmæssig forstand.

Ser man på ens eget livsforløb, har det da også været det gennemgående tema i min egen gang her i verden. Efter mange andres bedømmelse var det måske mest omvendt, i hvert tilfælde var en lokalredaktørs bedømmelse af mig ved en omtale af min person ved en mærkedag, at jeg "altid rejste mig ved det træ, hvor jeg var faldet".

Det falder nærliggende at filosofere over, hvorfor netop lige mit EGO er blevet til. Uden at man tilfældigvis har haft et par forældre, der havde fundet hinanden, og for den sags skyld også deres forfædre, var det jo ikke sikkert, at man var blevet født, men måske havnet i en helt anden verden, hvis det da var meningen i det hele taget med ens liv her på jorden.

LANDMANDENS ALMANAK FRA 1920

Men min fars tanke med at sætte børn til verden var ganske sikkert både den generations garanti for at have efterkommere til at sørge for sig på sine gamle dage, men virkelig også hurtigst muligt og løbende gennem tiden at skabe produktiv, loyal og billigst mulig arbejdskraft. Når man så ved en voksenalder erfarede, at ens mors livsfilosofi var den, at man fik de børn, man skulle have, - det var man ikke selv herre over - forstås det jo bedre, at børnefødsler gennemgående var noget, der skete med ca. 1½ års mellemrum.

Derfor var det jo især set med ens fars øjne og principper, at barnet var sund, rask og stærk straks ved fødslen, for ellers var det jo bare spild af ressourcer. Netop den fornemmelse har jeg fået i negativ retning for mit eget vedkommende ved tilfældigvis at have fundet i forældrenes dødsbo en "Landmandens Almanak" fra 1920. Denne blev flittigt brugt såvel til drægtighedstabel for dyreholdet, private oplevelser, regnskabsbog, familiebegivenheder og meget andet. Da min fødselsattest siger 4. december netop det nævnte år, var det naturligt at lede efter bemærkninger på dette tidspunkt. Egentlig ikke særlig overraskende stod der på datoen 3. dec. "Soen fået 12 grise", den 5. dec. "Den røde ko til tyrs" og den 4. dec. "Jordemoderen 40 kr." og ikke yderligere kommentarer.

Da både min mor og større søskende senere har fortalt, at jeg blev født som sådan "et bette skrawl", der ikke så ud til at kunne overleve, og hvis alligevel - ikke nogen særlig værdifuld arbejdskraft og snarere en ekstra udgift til nødvendig pasning og pleje. Derfor den lidt syrlige og egentlig hånende bemærkning i almanakken, når man end ikke regnes så højt som husdyrsbesætningen.

Mens disse linier nedfældes, siger tidspunktet efteråret 1994, hvilket dog beviser, at jeg trods forventningerne har holdt ud i en del år, inden jeg har besluttet mig til efter bedste evne at skildre mit eget livsforløb. Selv om det måske kun kan interessere ganske få, kan det hjælpe mig selv til en mere aktiv tilværelse, især i det kolde og mørke vinter-halvår, så man ikke helt falder i staver, mens man nyder sit otium.

DEN KÆRE FAMILIE

For den videre beskrivelse af livsforløbet er det nødvendigt for forståelsen at præsentere og nævne ens familie:

Far: Jacob Thuesen Johansen født 13.12.1876 i Hedeskov, Thorsager (2. ægteskab)

Mor: Jenny Petra Poulsen født 27.1.1894 i Frue sogn, Århus (boende i Skader og døbt ved sin faders kiste)

Far var dog gift første gang med Maren Kirstine Nielsen født 1875 i Vejle sogn, Salling. Hun døde 25.3.1913, 38 år gammel. Sammen fik de børnene: Rasmus 1901, Johanne 1904, Åge 1906, Elna 1908 og Henry 1909. det var således fem mindreårige børn fra 12-3 år, som skulle vokse op uden en mor. Ifølge især Rasmus og Åges beretninger havde de mange mærkværdige og meget specielle reservemødre, som dog altid kun betegnedes som husholdersker, men det har nok heller ikke været et ønskejob for disse med ustyrlige unger og en husfader, der krævede handling og nærhed både i stald, mark samt hus og hjem.

Efter i mange år at have boet i fars barndomshjem i Hedeskov (stedet kaldtes altid for "Lyngen") var familien flyttet til Brunmose ved Auning. Hertil kom så min mor til som husbestyrerinde til november 1914 (med sig borte Henry, som dog døde kort tid efter), og hun må med sit gode sindelag og opofrelse have haft en god indflydelse på de mange børn og deres far (især ofte fremhævet og værdsat af Henry). Efter et halvt års tid giftede de sig så den 9. juli 1915, og børneflokket voksede i samme hast som før med Børge 1916, Marga 1918, Arne 1919, mig selv Ejnar 1920, Anna 1922, der døde ca. 1 måned gammel, Anna Helene 1925, og nu mente man vel, at det var nok, men en efternøler Inge sluttede sig til i 1934.

FØDESTEDETS HISTORIE-DRAMA

Selv blev jeg som nævnt født 4.12. 1920 på Drammelstrup Møllegård, Fausing sogn, og blev med tidligere nævnte risiko hjemmedøbt allerede dagen efter, men overlevede dog og blev fremstillet i Fausing kirke 24.3. 1921, båren af Nicoline Salling og med Anton Johansen (fars bror) og Niels Peter Nielsen som faddere.

Mit fødested: Drammelstrup Møllegård, matr. nr. 4 b, var en gård på ialt 18 tdr. land mark, 11 tdr. ld. eng og kær og 1 tdr. ld. have og gårdsplads med bygninger opført i 1897. Mine forældre købte den 26.2.1918 af Jens Chr. Gyde efter en vurdering til 13.550 kr., og solgte den igen 28.8.1923 til Peder Vilhelm Lassen. Den tilhørende mølle beliggende på bakken op mod landevejen, var brudt ned et par år forinden efter, at møllerens 11-årige søn, Jens og den 22-årige møllersvend Jens Møller efter redningsforsøget begge var druknet i åen, som var usynlig efter den store oversvømmelse. Da møllen blev opført, hentede man fundamentsten i "Dværg-Dos". Her væltede randstenen ned over en anden møllersvend, der herved mistede livet. Et noget dystert minde over skæbnen i forbindelse med denne mølle, - nu havde altså "dysse-folket" fået rigelig hævn over de

krænket gravfreden. Stenene der var brugt som fundamentsten til møllen fjernede onkel Magnus i 1920 med megen omhu, - måske var vor far også overtroisk, siden han ikke selv turde fjerne stenene.

KARAKTERISTIK AF FORÆLDRE

Når hele ens familie er nævnt, kunne det vel være på sin plads at karakterisere og vurdere sit eget bedømmende forhold til de enkelte. Familiens overhoved, min far, må erindres som en streng, alvorlig og krævende personlighed med et hidsigt gemyt, men efter egen bedste evne retfærdig for at lære os loyalitet, ansvarsbevidsthed og respekt selv for de mindste bagateller frem i livet. F.eks. lærte vi at værdsætte de daglige fornødenheder, især maden, der var os forundt. Begrundelsen var den, at dette var Guds gaver, og dette må ikke gå i forfald. Hans nok af nød påtvungne hverv som landmand var en fejltagelse, hans evner lå mere til det skrivende både i poesi og prosa, ligesom han klarede sig bedst ved at handle med ejendomme, dyr og hvad der ellers kunne dyrkes på den magre jord. Han sluttede da også sine sidste 10-15 år som ejendomshandler med ret stor succes.

Som det har været og fremgår af fortsættelsen flyttede familien jævnligt rundt på forskellige ejendomme i omegnen, hvilket nok mest skyldtes fars fornemmelse ved, at indkomst kan forøges ved handel. Når den for tiden ejede var gjort fint i stand og salgbar med fortjeneste, søgtes efter billige af andre pantsatte gårde. Det ville jo gå hans ære for nær overfor andre landmænd f.eks. ved at købe direkte ved en tvangsauktion, men først handle med de ufyldstgjorte panthavere, der gerne var til at tinge med.

Min mor var et af de blideste og blødeste mennesker, som kendes med en tålmodig og selvudslettende indstilling overfor de forhold, som livet nu byder på. Hun var en meget arbejdsom type, der trods de ret mange børnefødsler og pasning af samme havde et utal af arbejdsmæssige pligter. Foruden husmoderens normale gøremål var malkning, spanderengøring, markarbejde i de belastende perioder og havearbejde også hendes regi. Desuden var hun ofte vi børns beskytter, når hun og vi syntes at de fædrene krav var for urimelige. Hendes største glæde var dog at forære noget til andre uanset hun ikke havde for meget til sig selv, - ja hun kunne give sin "sidste skjorte" hen til selv vildfremmede.

Uden at have lært noget i retning af sygdomshjælp og -pleje var hun med sin erfaring et unikum til den gerning. Enten det var store eller små skrammer og betændelser eller den mere psykologiske hjælp og beskyttelse var hun en sand mester. Selv havde jeg i 8-års alderen pådraget mig blodforgiftning fra et sår på højre hånds knoflade. Med skoldhede omslag (13 den første dag og 8-10 den efterfølgende) var de faretruende røde striber op ad armen og skulderen forsvundet og efter kort tid var genen kureret. Husk stadigvæk på, at lægebesøg var ikke særlig aktuelt, for det kostede jo penge. En anden gang havde Henry en såkaldt "springfinger" med blodforgiftning til følge værre end mit tilfælde, - og endda her havde læge Mussmann opgivet enhver form for behandling. Men igen med mors aldrig opgivende og ihærdige omsorg og pleje ligefrem "sprang" fingeren pludselig med et knald, så materien sprøjtede på gulv, loft og væg. Den defekte og krumbøjede finger er stadig i syne.

Med omtalen af mine forældre enkeltvis, kan det vel være relevant at dvæle ved deres indbyrdes forhold. Deres parforhold var vel fra starten et typisk fornuftsægteskab, idet vi ikke har oplevet den kærlighedsform med kærtegn og berøring, som kendes andre steder ægtepar imellem, snarere tværtimod, da skænderier og uenighed var dagligdags begivenheder. I næsten alle forhold var de da også to modsætninger, hvilket allerede fremgår af det hidtil berettede. F.eks. havde far god sans for økonomi, medens mor var stik modsat i den retning. Til gengæld må jeg konstatere, at med den personlige hygiejne var de forsømmeligt ret jævnyrdige, hvilket selvsagt kom til præge vi børn, indtil vi som voksne lærte noget andet. Vi lærte jo af far, at fingrene vaskede man i "kjæltrowwet", mens man skurede skidt af på den ruflede cementkant. Selv havde han i bryggerset stående et vandfad, hvorfra han vistnok sprøjtede sig lidt i ansigtet med af den efterhånden ugegagle subsistans af kold sæbevand, der ikke så særlig appetitlig ud. Ja, der skulle jo spares på sæben, det eneste stykke der forefandt i hjemmet, og det skulle kunne vare et års tid, selv om vi sommetider snød os til at bruge det. Vor mor brugte den fedtmættede karklud rund i ansigtet og på halsen, når hun syntes behov for at nette sig. Der kunne ikke have været rengørende vaskemiddel på kluden, for det var forbudt, da opvaskevandet med sit fedtindhold senere skulle bruges til blanding i griseføderet.

De var vistnok også fælles om det med, at alt skulle navngives uanset om det var bostedet, husdyrene eller for den sags skyld også øgenavne til visse specielle personer. Hvis de forskellige ejendomme ikke i forvejen havde et navn, fik de straks efter overtagelsen et sådant, jf. "Lindegården" i Gjesing, for der stod et kæmpe lindetræ midt på gårdspladsen, "Skrænten" i Hornslet, fordi huset lå med en skrænt ned til naboen, "Bangsbo" på Lyngroden, i erindring om, at der tidligere havde boet en person med navnet Bang. Husdyrene var navngivet uden hensyn til, om det var hun- eller hankøn, således hed kørerne såvel Rasmus som Gine, Pedersen, Trepatten og lignende særprægede benævnelser til alle, enten der var 10 eller 14 af slagsen. Hestene hed Frits og Tulle. Førstnævnte var en hoppe, senere "Messing-Jens" og "Guggen". Kattene hed Pusifot, Mads Law og Skidt Mads. Kæmpe Sct. Bernhardshunden i Drammelstrup hed Ilka, den blev i Bendstrup afløst af foxterrieren Fido, men da den stjal nabovens hønseæg blev den aflivet. Der gik derfor godt en halv snes år, før vi igen fik en foxterrier, og den fik til gengæld det aristokratiske navn: "Ib Fidelius Adeltand". Den åd sig nærmest ihjel, så en ny blev indforskrevet med samme navn efterfulgt af romertallet II. Senere fortsattes rækkefølgen med III og IV. Den sidste var både far og mors bedste ven og humørspreder i deres otium. Den var ualmindelig klog og forstod alt hvad de sagde og gjorde og kunne næsten svare på henvendelsen. Da far blev båret ud på sin sidste rejse, gav den med sit sørgende og klagende blik den rette afskedssalut. Når mor derefter tit var bortrejst i perioder, havde jeg selv med min familie fornøjelsen af at give den husly. Den savnede alligevel vor mor meget og sad ofte i timevis oppe ved fortovet og ventede på hende ligesom den tit vandrede hen til rutebilens holdeplads, når den fornemmede, at hun var på hjemvejen. Til sidst kunne vi ikke udholde at være vidne til dens længsel, så den fik sin grav blandt lilje konvaller under kirsebærtræet på Lunavej.

Dette med at navngive enhver skabning har først og fremmest Arne fulgt op. En gang havde han en tam vildand, der fulgte ham overalt, når han kaldte på sin "Jipper". Til sin hønseflok har han bygget en "villa", der sammen med den af trærafter indhegnede hønsegård bærer navnet "Fort Laredo". Hans ca. 20 høner og haner med fællesbetegnelsen "Gok-røw", har alle navne som : Peder, Napoleon, Blærerøw etc. De enkelte kender sågar deres egne navne og kommer frem og spiser af hans hånd, når han kalder på dem. Selv fuglene i haven har navne, solsorte-parret: Rasmus og Rasmine, - ja, selv besøgende vildænder, harer og andet småkravl får ret hurtigt navne.

VOR BEDSTEMOR

Inden præsentationen af søskende skal det da nævnes, at vi også har haft en bedstemor (fars mor). Hun havde ligesom lidt misforståede fine aristokratiske fornemmelser og kaldte sig Severine Laaen efter nogle forfædre, som egentlig slet ikke var i hendes slægt, men det lød finere end Johansen. Desværre eller måske heldigvis for hende kendte hun ikke sin mors aner, nemlig slægten Behr, som i fire generationer ejede herregården Skaføgård. Ligesom sin egen mor som enke rejste min bedstemor også rundt med korte ophold hos sine børn. Jeg kendte hende på hendes karakteristiske kalot-hat og mærkelige påklædning, som hun mødte frem i. Hendes forsøg på alvidenhed fik også et knæk til Tullers barnedåb, da hun i sin forvirring tog fejl af barnet og Margas pyntede dukke, og hendes udtryk, da skandalen blev opdaget, bør ikke nedfældes skriftligt.

En anden episode jeg erindrer om hende, var en lun og tør sommerdag, hvor vi var på vej til familien i Termestrup. Standsmæssigt var vi kørende i den gullakerede ponyvogn med røde og grønne stafferinger, som far inden turen havde vasket og poleret ganske fint. Pludselig omtrent midtvejs råbte Bedste: "Jacob hol, - a' ska' pes!" og da svaret var, at hun måtte vente til bestemmelsesstedet, lettede hun bare benet over vognhjulet og lod urinen risle her nedover, - det var jo bare med at lette skørtet, for hun havde jo ikke bukser på. "Årh, din forbandede gamle Sow!" skreg far i ærgrelse over svineriet efter hans møjsommelige vask, og støvet fra vejen gjorde hans arbejde illusorisk.

En sommerdag i året 1927 kom så "måleren" Jens Christian cyklende på sin gamle stålhest ind på de toppede brosten og sagde: "Godaw Jenny, så er Severine endelig død". Til begravelsen skulle far køre kisten til den nye kirkegård i Thorsager, hvorfor han lånte fjedervogn hos Jens Elgård i Auning kær og derfra fortsatte med familien på ladet resten af vejen. Så var det slut med Bedstemor, - og dog efter hendes død fortsatte min far og hans søskende med på skift at indbyde til mindefest på hendes fødselsdag den 8. marts, i mange år fremover. Ligesom til disse sammenkomster og lignende var der tradition for, at vi fire jævnaldrende ikke måtte være alene hjemme samtidig, hvorfor Børge og Arne var med, mens Marga og jeg blev hjemme og næste gang omvendt. Det var de to førstnævnte, der fik fornøjelsen af at være med til nævnte begravelse, og det gjorde så stærkt indtryk på dem, at denne oplevelse skulle kopieres snarest efter hjemkomsten. Hvordan dette blev praktiseret, vil senere i historien blive nærmere beskrevet med mig som offer.

Denne afvekslende form for at være "med i byen" var en af barndomstidens store oplevelser fra de bundne og trivielle dagligdage. Derved kom vi med rundt til familien og lærte noget om fætre og kusiners forhold. Allerbedst var det, når der ikke fandtes sådanne, for så blev vi ligefrem forkælet af de voksne. Specielt husker jeg som 7-årig en biltur med Chr. Marcussen som chauffør i uniform. Turen gik til Lindebjerg hos morbror Frans og tante Sofie, hvor næsten alt for os var tilladt.

De havde et havestykke med jordbær, hvorfra vi måtte spise alle dem vi kunne, - og det kan nok være, at min første smag på jordbær blev en oplevelse. Jeg blev også vejret og var meget stolt af at veje 25 kg, som Sofie gjorde opmærksom på var meget passende til min alder, - jeg havde jo altid været regnet som en undermåler.

MINE SØSKENDE

Samværet med vore "store" søskende blev først mere normalt efter, at vi selv var nået op i en voksen alder.

Fra barndomstiden huskes bedst for at starte med Rasmus, at han i sine ferier fra seminariet var særlig beskyttet, for i stedet for arbejdsmæssige pligter skulle han jo "løøs" og øve sig med den for ham så balstyriske violin, der lød som når katte jamrede sig. Måske derfor havde vi kun det middel at drille ham på alle tænkelige måder og fremme hans hidsige natur.

Efter lærereksamen startede han bl.a. som vikar i Virring og Auning Nordre Skole og fik navnet "Den sorte degn", men hvorfor vides ikke med sikkerhed. Efter nogle senere embeder i det sønderjyske blev han "kaldet" til førstelærerembedet i Nr. Hostrup og kunne gifte sig. Til fars stolthed med en "stur gormansdatter" fra Vivild, hvor vi alle børn fik lov til at være med efter mange formaninger om anstændig opførsel. Den bedste erindring herfra var, at Arne og jeg fik lov at køre med i rutebilens pendulfart fra hjem til byens forsamlingslokale og retur gentagne gange. Hans lidt for hidsige og aggressive undervisningsform over eleverne stod ikke helt mål med hans ambitioner, og han endte da også sine dage forholdsvis langt nede i hierarkiet for sin branche.

Johanne og Elna var jo "ude og tjene", og vi så med forventning hen til, når de på deres frisøndag kom hjem og underholdt vi små med datidens populære "Slagere". Bag høstakken lærte vi hurtigt både tekst og melodi til "Nu piber alle fløjter", "Den sorte sejler" og "I en seng på hospitalet" med flere. Vi var vist alle glade for sang, hvilket stadig er kendetegnende for familien.

Mens far var yderst tilfreds med statusen for den ægtefælle, som Rasmus havde valgt, forhindrede han flere gange Johannes valg, fordi de enten var fra husmands- eller arbejderstanden. Dette kom han til at fortryde bitterligt med årene og blandede sig derfor aldrig mere i, hvem hans børn dannede par med. Som et kuriosum kan her tilføjes, at netop alle de senere tilkommende svigerbørn fra småkårs hjem blev hans allermost skattede.

Men hun giftede sig med ham Sofus fra Hollandsbjerg, og selv om de allerede havde et barn sammen, var et nyt på vej, - og det med børnefødsler fortsatte en gang om året, - ja, endda to gange i eet kalenderår. Det blev efterhånden til 16-17 børn, uden nogen sinde mere end een ad gangen. De boede i en gammel rønne i Floes fjordenge, og der var ikke midler til anstændig opvækst for de mange børn. I mange år cyklede jeg hver juleaftensdag derhen med julegaver, der bestod af mors gennem hele det forløbne år strikkede strømper, bluser, vanter, ja selv bukser til hver enkelt purk. At det var påkrævet, blev jeg klar over ved min ankomst, da jeg mødte de mange rollinger vadene i mudderpølen både uden fodtøj og med "bar røv". De mange børnefødsler var nok medvirkende til hendes tidlige død.

Elna tjente jo på Klemstrupgården og når hun enkelte gange kom cyklende hjem om aftenen, spurgte far om det ikke var for farligt gennem skoven. Svaret var, at hun fulgte med tre karle, som også var fra Auning, - at det kun var sammen med en, der hed Tage, fortalte hun ikke. Det fik på et tidspunkt til følge, at hun måtte tage "diskret ophold" et sted på Sjælland. Mor var selvfølgelig formidleren til det fædrene ophav, og han vidste intet, før Elna kom hjem med den sødeste lille

krøltop. Da Tage med tiden var blevet myndig, giftede de sig i Gjesing uden særlig stor ståhej. Efter omkring 55 års for andre at se lykkeligt ægteskab blev hun enke, og er nu som snart 87-årig stadig rask og rørig. Hun må være af en meget stærk natur, idet hun f.eks. indtil i dag aldrig har haft erfaring fra et sygehus andet end som besøgsven.

Åge var jeg mest imponeret af, når han kom hjem i sin infanteriuniform fra soldatertjenesten i Ålborg. Han tog mig med på cykelstang ind til Auning, hvor han købte Gordon Mixture pibetobak. Duften heraf var en sand nydelse for mig, når han røg derhjemme eller senere ved besøg hos ham i Brunmose.

Åge var et udpræget naturmenneske med arbejde i skoven det meste af sin tid, hvor han frydede sig over det liv, som her fandt sted. I hans elskede mose kælede han dagligt for sin ko, kalv, får og hvad andet af levende småkræ, som han handlede sig til ved sine cykelture rundt i omegnen. Han var samtidig en meget stor børneven, hvad alle søskendebørn gladeligt med minder sammen med ham vil bekræfte. Han var den typiske ungkarl, indtil han som 46-årig giftede sig med sin husvært, den ca. 10 år ældre centralbestyrerinde, Anna. Nu havde han et hjem og herfra kunne han fortsat dyrke sine interesser, bl.a. også som formand i mange år for ungdomsforeningens sangkor, endskønt han og måske derfor som den eneste af vi søskende ikke havde sangstemme i livet.

Henry kendte jeg dog bedst, for han var i mine første barndomsår altid hjemme som den arbejdsomme og uopslidelige arbejdskraft, som vor far vist udnyttede ret meget. Selv om han havde rigelig af pligter, var han altid parat til at tage noget af vort arbejde, hvis han mente det for os var for krævende. Engang havde han været i slagsmål til et bal i Sdr. Kastrup, hvorefter han var så medtaget, at han måtte være sengeliggende i lang tid, ja næsten døden nær, hvis ikke mor havde givet den kærlige og hjælpsomme pleje, som var nødvendig efter lægens udsagn. Årsagen blev holdt hemmelig for far, - nu skulle han selv et stykke tid spænde "Frits" og "Tulle for redskaberne og gå de for ham ikke særlig ønskværdige omgange efter ploven og harven.

Efterhånden kom Henry ud at tjene i Værum/Og Hjorthede, inden han igen kom hjem som en slags forkarl samtidig med, at han i de stille perioder kunne tage arbejde med lastvognskørsel af grus og sten. Han fandt da også sin livsledsager, Birthe, men ventede med giftermålet, indtil deres fælles datter kunne være med ved brylluppet i kirken. Med hans mange kræfter og vilje til at bruge dem, var han en højt værdsat medarbejder, ligegyldigt hvad han fik forelagt. Om arbejdsgiverne i for rigelig grad har udnyttet hans iver og energi, kan noget tyde på, for nu i en alder af 85 er han tilsyneladende slidt op

Barndomstiden var jo altid præget af, at jeg var den mindste af vi fire ret jævnaldrende. Hvis noget skulle prøves, som kunne få ubehagelige eller alvorlige følger, blev det altid mig, der måtte agere prøveklud. Måske var jeg som naturligt den der så op til de lidt ældre og dermed bevise mit mod og evner, eller var det for deres erfaring om, at hvis eksperimentet slog fejl, så fik jeg som den mindste måske ikke så hård straf, hvis det blev opdaget.

Børge var jo ellers regnet for et vidunderbarn hvad angår intelligens og forekom allerede tidligt at være en professoragtig type. Til gengæld var han meget upraktisk, lidt naiv og godtroende, som vi andre rigeligt benyttede os af. Det der med "practical joke" havde han ikke nogen fornemmelse af, så hvis vi kunne få ham til at foretage sig noget som på forhånd var umuligt, gav det for os en gungrende latter. Selv i en voksen alder troede han på, at en seng han skulle sove i ikke var lang

nok til ham. Så han hentede et centimetermål, der klargjorde, at når han lagde sig diagonalt, kunne det lade sig gøre at få plads.

Nå, han skulle jo have studentereksamen og kom derfor på Rungsted Statsskole og senere på universitet, hvor han efter flere forgæves prøver endelig blev cand. polit. Han nåede da også i mellemtiden at blive udlagt som barnefader efter samkvem med en 14-årig pige, som Arne "gik til præst sammen med". Han var mors nr. 2 kæledægge, og det var da også for hende en stor skuffelse, at han ikke blev til det "helt store", som hun havde set hen til. Han blev da også gift med - en altid skrantende Vibeke, - og da de mod ønske heller ikke fik børn, endte deres liv nærmest i en skuffelse. Når jeg her ligesom gør omtalen af både Børge og Marga færdige, skyldes det at de begge ikke mere er i live.

Marga forsøgte både at være moderne og feminin i visse tilfælde, hun ville ikke mere sige "a", når der mentes "jeg". Andre gange var hun nærmest grov med sine sadistiske tendenser. Dette sidste måtte jeg engang lægge ryg (røw) til, da vi skulle lege doktor og hun skulle tage min temperatur. En halvrådden pind stak hun op i min endetarm med det resultat, at pinden brækkede inden i mig, og så vi for alvor blev bange. Børn har dog en logisk sans, så jeg blev beordret til at gå i gang med afføringsforsøg, og dermed kom vistnok resten af pinden ud.

Derfor må Margas videre livsforløb også her refereres. Da hun efter elevtiden som damefrisør skulle finde en plads som udlært, blev det i Uglev på Thylandet. Her var fars normalt nøje granskning af sine børns videre fremtid igen et eksempel. Han telefonerede til en købmand i samme by, og fik beskeden, at frisørmesteren var den bedste mand i hele Thy. Efter tiltrædelse den 1. november 1936 blev han allerede til jul præsenteret for familien, og bryllup fandt sted 2. pinsedag den 16. maj 1937. Måneden efter fødte hun en søn, Bent, der dog døde kort tid efter. Læg mærke til tidspunkterne, - de må have været særdeles hurtige - eller hvad?

Hun fik dog mange gode og mindre gode år sammen med Niels, men ikke alene var aldersforskellen lidt stor. Da Marga fortsat var meget ungdommelig, og han tidligt blev gammel af sind og væremåde, kunne det nok forårsage tvistigheder. Igen kan man sige, her var også et par, der gik for tidligt bort.

Såvel Børge som Marga, der jo var lidt ældre, forsvandt med tiden ud af mit nære børnesammenhold, så nu var der kun Arne tilbage. Ja det vil sige, der var dog efter fem års forløb kommet en lillesøster til, døbt Anna Helene, men helt fra spæd kun kaldt Tulle. For os var hun kun en "dum tøs", der ikke kom os ved, så hun har sikkert ikke meget positivt at erindre om et tæt søskendeforhold. Kun for Marga blev det en svøbe, for hun fik så opgaven at passe og styre denne lillesøster. For vi drenge var jo enhver assistance friholdt indendørs i køkken og stue også fritaget for børnepasning, det var som om, at den slags var efter vor fars principper diskriminerende for det mandlige køn.

Egentlig var Arne og jeg betragtet som en slags tvillinger, selv om han da var en del større end mig. Om det er dette forhold, der gjorde os sammentømrede i en så solidarisk væremåde, at vi i offentligheden havde betegnelse "de slemme drenge fra Dyr lægegården", skal jeg lade være usagt. Mens Arne var jordnær og havde sans for håndsnilde, var jeg nærmest primitiv på det område, så jeg havde meget udbytte af hans evner, for han overlod gerne noget af det skabte til mig. Vi havde de samme pligter, men også fordele, hvis sådanne fandtes. Vi skulle skiftes til at flytte køer og

trække dem fra mark til eng, vi skulle tynde lige mange rækker roer, sprede lige meget "mog, samle lige mange kartofler op, malke lige mange køer. Vi skulle begynde samtidig i skolen, selv om jeg kun lige var fyldt fem år ved starten 1.4.1926. Men da vi skulle op i anden klasse, satte skolen grænsen, og jeg måtte blive et år mere i første klasse. Når anden og tredje klasse mødte om formiddagen, skulle første og fjerde klasse have eftermiddagstimer, - omvendt hver anden dag. Det havde til følge, at jeg skulle følges med Børge, og det passede ham ikke særlig godt, så han snød som regel, ligesom han skrækkede mig hen med grævlinger langs snevolden og fulde mænd i granerne.

Iøvrigt må jeg konstatere det mærkelige i, at flere af søskendeflokken fik videreuddannelse, mens andre blot måtte klare sig med de bare næver. Bedømmelsen af hvem der "egnede sig" har for mig at se været tilfældigt, idet min adgang til lokalhistoriske arkiver og dermed eksamensprotokoller fra Drammelstrup og Auning Skoler viser, at f.eks. Åge var bedre bedømt end Elna og Arne bedre bedømt end Marga.

ET HALVT ÅR I BENDSTRUP

I sommeren 1922 solgtes Drammelstrup Møllegård, og vi flyttede til en mindre landejendom i Bendstrup pr. Mørke. Som ganske naturligt erindrer jeg intet som 2½-årig fra fødestedet, især i betragtning af ifølge forældre og søskende, at jeg led meget af bronchitis og tilbragte det meste af de første år i sengen. Men ind imellem fik de store søskende dog påbud om at passe mig, hvilket de ofte betragtede som en leg, bl.a. ved at køre op på toppen af møllebakken, hvorfra de lod barnevognen med sit indhold selv løbe nedad igen med det selvfølgelig resultat, at vognen væltede, og jeg landede i en skov af brændenælder. Hvis søskendene havde andre gøremål, blev jeg placeret indenfor den kæmpestore Sct. Bernhardshunds domæne, hvor jeg blev passet og varmet på en bedre måde end måske mennesker evnede. Men dette er selvfølgelig ikke egne erfaringer, ja meget har jeg ladet mig fortælle i forskellige hjemmestrikkede og usandsynlige historier, som vist ikke fortjener at viderebringes.

Vi boede kun et halvt års tid i Bendstrup, hvorfra jeg dog har enkelte ubetydelige erindringer, såsom der var mos på stråtaget, som Arne og jeg pillede af, men dette gav altså de første (men ikke sidste) par lussinger fra den fædrene side. Der var også en bæk, hvor vi legede med nogle nabobørn og balancerede på lidt større sten med det resultat, at vi faldt i vandet og blev våde. Med de første par øretæver in mente luskede vi stille ind i køkkenet til mor, så hun kunne hjælpe os til, at dette ikke blev nærmere kendt.

En anden gang vi var alene hjemme, havde de andre givet mig en stor kæp i hånden med besked om at slå alle ruderne ud, - husk, jeg var end ikke fyldt tre år, så jeg troede, at sådant var en velgerning. Jeg var omtrent færdig med alle vinduerne i staldbygningerne og klar til de lidt større i stuehuset, da far og mor kom hjem og forhindrede fortsættelsen. Arne fortæller, at især Børge og Marga måtte bøde en hel del for dette initiativ, mens jeg selv kun slap med en formaning af lettere karakter.

Lige netop på min 3-års fødselsdag flyttede vi til Dyrlægegården i Auning, som således blev mit egentlige barndomshjem. Om det var min lidenhed eller mit glade og umiddelbare sind, der havde gjort, at vor onkel Magnus i Termestrup havde fået en forkærlighed for mig, ved jeg ikke, men da

han var ferm til al husflidsarbejde i træ, havde han fremstillet en slæde, som han gav mig i fødselsdagsgave som kompensation for flyttedag i stedet for fødselsdagsfest. Slæden blev dog mest til fornøjelse for Børge, Marga og Arne, og den var nærmest kassabel, da jeg endelig blev gammel nok til selv at få glæde af den.

DET EGENTLIGE BARNDOMSHJEM

Dyrlægegården har matrikel nr. 2a, hvilket fortæller at den efter udskiftningen sidst i 1700-tallet var en større gård med areal mod øst til Fælledvejen og mod vest til Gammel Ringvej og mod nord til bygningsstedet, der var beliggende, hvor senere savværket blev bygget. Efter 1834 blev den delt i 2a og 2b, den sidste må være en del af den i vor tid ejede Jens Højholts, hvis jordtilliggende så igen ved jernbanens anlæggelse i 1876 blev delt, hvorved gården "Karlsminde" opstod. Senere blev også 2a delt i flere lodder hovedsagelig forårsaget af de mange vejændringer.

Vore forældre købte gården af Peder Andersen, hvis forgængere i 1918 var Christian Jensen, i 1916 Rasmus S.P. Rasmussen (her er forbindelsen til Flensborglagerets indehavere), i 1913 J.M. Christensen og før ham foregangs-manden Kristian Lassen, der var initiativtager til oprettelsen af Auning Mejeri i 1902, hvis formand han da også var i en del år.

De tidligere ejere var i 1855 Jørgen Rasmussen, 1872 Chresten Rasmussen, 1880 Dyrlæge C. Rosenkilde (derfra vel navnet), 1886 Niels S. Thomsen, 1889 Jens Pind, 1890 Hans Henrik Nielsen, og fra 1899 til 1913 førnævnte Kristian Lassen. Senere har vor efterfølger solgt til Rasmus Rasmussen og i 1950 dennes søn, Egon og nu igen hans søn.

Ligesom denne forgænger havde far både evner og lyst til det organisatoriske arbejde i de forskellige berøringsflader, som hans dagligliv betingede. Foruden formand for skolekommissionen, næstformand i mejeriet, senere formand for Landbrugernes Sammenslutning (LS), var han snefoged, taksationsmand i hesteforsikringen, med i foredragsforeningen, folkebogsamligen etc. Hans oratoriske evner og myndighed gjorde ham ofte til mødeleder i de forsamlinger, han mødte frem til. Ved festlige lejligheder var han altid parat med en virkelig sangbar og fornøjelig festsang.

Det må være en fædre arv, der har gjort, at jeg selv lidt rigeligt har blandet mig i lignende forhold, ligesom jeg lige så ofte har bidraget med sange til mange fester.

Det der hed fordele begrænsede sig stærkt, men vi fik dog 10 øre pr. tyndet roerække, og det samlede beløb i sæsonen 2-3 kr., blev os allernådigst overladt til brug ved årets største begivenhed, nemlig den årlige sommerudflugt. En gang da far var i bestyrelsen for mejeriet, skulle der ansættes en ny mejeribestyrer, og vi fik besøg af omkring 100 ansøgere. Når disse skulle videre til det næste medlem, fik vi skiftevis hvervet med at guide disse dertil. De skulle jo gøre et godt indtryk, så det gav os som regel 25 øre, som vi dog uden at fortælle hvor mange, fik lov at beholde det samlede beløb til eget forbrug. Ja, det var første gang i mit liv, jeg fik øjnene op for, at der kunne tjenes penge ved service.

Med enkelte afstikkere i vor ungdomstid, Arne til Volstrup og jeg selv boende i Hornslet, har vi fulgtes ad i både med- og modgang omtrent til 25-års alderen. Vi har støttet hinanden på mange

måder. Arne husker nok bedst, hvornår han har reddet mig ud af suppedasen. Til gengæld husker jeg, at Arne kæmpede vist nok en uafgjort kamp i vor drengetid med Gustav Kurtzmann på Samses mark, - og som en selvfølge måtte jeg fortsætte kampen med hans yngre bror, Osvald. Engang til et ungdomsbal i Auning blev Arne præsenteret for et fejt og uventet knytnæveslag i ansigtet, hvorved hans fortand fløj hen af asfalten. Fyren der gjorde det hed Frode "Mælkemand", og han stak straks "halen mellem benene" og løb hjem. Det gik dog min ære for nær, så jeg hævnede ham ved at give broderen, Villy en gang tæv.

OPDRAGELSE OG DRENGESTREGER

Tilbage til barneårene på Dyrlægegården må det jo erindres, at vi ikke måtte komme ind til byens "forbandede socialistunger", så derfor måtte vi selv finde på alskens slags drengestreger. Fritid og leg var dog kun tilladt søndag eftermiddag eller de lange sommeraftener, eller vi snød os til det, når far hver lørdag drog til marked i Randers med sin madpakke i lommen, hvortil han købte en kop kaffe på rutebilstationen, - ja han slog ikke om sig med pengene til unødige ting.

I stolthed over at have fået et nyt sæt matrostøj med lange bukser tegnede jeg mig selv på den nykalkede gavlvæg og skrev: "Her går Ejnar til eksamen, kan I se han har lange bukser på". Mor roste mig meget for det fine maleri og i sin naivitet viste hun det stolt frem for far med resultatet: et par flade, i seng uden aftensmad samt ekstra arbejdsopgaver i de nærmeste dage, bl.a. med at skrabe tegningen af den nykalkede væg, - sikken et nederlag for en 7-års dreng, der var stolt af sit udseende og evner.

Det der med at komme nedad oplevede jeg også i bogstaveligste forstand efter, at Børge og Arne havde været med og fået en ide ved Bedstemors begravelse. Nu skulle jeg også begraves, - ja tænk på Børges intelligens - et hul blev gravet, hvori jeg blev lagt ned med en beskyttende sæk over hovedet og deroven på 25-30 cm jord. Børge, Marga, Arne og vor 15-årige tjenestepige, Astrid var alle med til begravelsen, og kun de to sidstnævnte, yngste og ældste, blev efter nogle minutters forløb klar over, at dette vist var farligt, og jeg kunne lide en voldsom kvælningsdød. Derfor fjernede de skyndsomt jorden i sidste øjeblik, mens Marga og Børge løb bort forhåbentlig for at skamme sig.

Vor frihed søndag eftermiddag blev som regel en tur over "Lykkemarken" og ned i moserne. Inspirationens ophavsmand til hærværk behøver vist ikke nævnes, men det var i hvert fald ikke mig. Med Arnes snilde var det ikke noget problem at løsne låsetøjet på et tipvognstog, hvorved et lille skub til de ca. 20 vogne sendte hele rækken ud i de dybe tørvegrave. Dette blev vistnok aldrig opklaret, men det gjorde de efterfølgende lignende fornøjelser, da vi havde ødelagt Søren Molbos tørveværk og smidt de fleste af Jochumsens tørv tilbage i graven. Så Arne og jeg var ikke meget værd, da vi en tid senere forputtede os bag i fars fjedervogn på vej til mosen, hvor vi blev stoppet af Jochum P. Han truede med at smide os i tørvegraven, og da måtte vi for en gangs skyld ty til far om hjælp, - han måtte love at erstatte tørvene og straffe os på behørig måde. Men det var nu så sjovt, så kort tid efter satte vi ild til Johan Reimers tørveskur, der nedbrændte totalt. Hvem der strøg tændstikkerne vil jeg overlade til fantasien at vurdere, men igen må jeg sige, det var ikke mig. Da vi nu var berygtet for forskelligt hærværk i mosen, var det naturligt, at Reimers kom cyklende hjem til os med forhør in mente. Uheldigvis havde vi lige forinden sat ild til vor egen høstak, så den for os

uvelkomne gæst kunne straks give melding om, at nu skulle vort eget hjem også brændes af. Med de efterfølgende trusler om politianmeldelse og straffeaktioner, var det ligesom det der med ildspåsættelse ikke var så aktuelt længere.

Stor var da vores skræk og overraskelse, da landbetjent Jacobsen fra Ørsted i fuld uniform mødte frem. Det viste sig da heldigvis, at anmeldelsen om hærværk kom fra vor nærmeste nabo, Jens Højholt. Han og far havde i mange år været så dødelige uvenner, at vi børn meget upædagogisk og fejlagtigt opdragende ligefrem blev opfordret til genere naboen på alle tænkelige og utænkelige måder. Vi vidste dog ikke at loven ikke kunne idømme straf til børn, men den gode politimand kendte i forvejen til nabostriden, så hans advarsel gjaldt da også kun til far. Så vi fortsatte gladeligt de mange chikaner, men selv turde jeg ikke gå den korteste vej til skole forbi hans ejendom efter, at han havde løbet efter mig og truet med at slå mig ned med møggreben. Når jeg alligevel af tidsmæssige hensyn måtte den vej, løb jeg meget stærkt, så han ikke kunne følge med.

Foruden den årlige skoleudflugt var der dog enkelte andre begivenheder vi så hen til med megen forventning, selv om disse for nutiden synes bagatelagtige. Så simpelt som Påskedag hvor et kogt æg var os bevilget ved morgenbordet, - ja vi fik endda lov til at male på inden spisningen. Som højdepunkter var dog ens fødselsdag og juleaften, hvor et kræmmerhus med pebernødder og chokoladeknapper samt en appelsin - dog sommetider til deling - , en ting vi så hen til med spænding. Gaverne var som regel et færdigkøbt klædningsstykke til brug ved skolegang og familiebesøg. Til daglig var vi iklædt mors hjemmestrikkede sorte strømper, en arbejdsbluse og primitivt designede bukser - uden gylp.

Ved fødselsdage fik vi almindeligvis lov til at invitere nogle klassekammerater til chokoladegilde (læs: kakao), og denne fest var den mest givtige året rundt. Det kunne dog enkelte gange "gå kuk" i arrangementet. Særlig husker jeg på min 9-års fødselsdag, hvor jeg ikke alene blev holdt hjemme fra skolen til stor skuffelse både for mig selv og hele klassen, som dermed mistede den af frøken Pedersen oplæste historie. Årsagen var, at vi skulle have nyt tegltag på stuehuset, hvortil der var brug for al arbejdskraft. Selv stod jeg på jorden og løftede hver enkelt sten op i skulderhøjde til Arne på et stillads, der igen løftede videre til far i tagrendehøjde, der fortsatte stenen videre til Henry, der lå på en stige midtvejs oppe af taget for derfra at føre den videre til murer Pedersen, der placerede stenene. Når stenene skulle placeres længere nede af skråningen, rykkede Henry ned på fars plads, der derved fik påtaget lejlighed til ekstra pause, - nej han fortsatte ikke nedad i hierarkiet. Allerede inden middag var de sarte barnefingres fingerspidser slidt til blods af de ru sten. Selv senere brug af vanter og afklippede kasserede strømper var også inden aften i laser, men fingrene heledes da inden jul.

Nogle dage efter fik jeg så fødselsdagsgildet, og året efter fik jeg da også lov til at invitere gæster på selve dagen klokken 15. Men da vi kom fra skole, blev Arne og jeg sendt ud for at sprede møg, der var tre rækker til hver, som skulle klares inden frihed. Mine gæster indfandt sig til tiden og påbegyndte det festlige måltid uden min tilstedeværelse. Klokken nærmede sig 16, da vi var færdige med de to rækker, hvorefter Arne i sympati for min fatale situation tilbød at tage min sidste række, så jeg kunne komme hjem til mine gæster. Se det var broderskab af højeste karat modsat min fars respektløse behandling af sit barn.

Selvfølgelig lærte vi efterhånden at tackle problemerne og snyde for de arbejdsmæssige pligter, så når vi kom hjem fra skole, luskede vi os rundt om hushjørnerne for at far ikke skulle opdage os, så

vi kunne søge ind i køkkenet til mor i beskyttende arme. Hvis vi blev opdaget, var der omgående en ordre, f.eks. Ræk mig lige hammeren, giv mig lige et søm, hold lige ved her. Hvis der ellers ikke kunne findes på noget i stald eller mark, kunne der jo findes på opgaver som at "hugge pind", luge stenbroen eller andre mærkelige påfund. Dog var fejning og rengøring af gårdspladsen altid forbeholdt at skulle udføres søndag formiddag.

En hel særpræget og ubehagelig situation står stadigvæk plantet dybt i min erindring fra barndommen. En mørk efterårsaften mens familien sad samlet ved aftensmåltidet kom pludselig en olm tyr ind på gårdspladsen, hvor den prustende og brølende standsede umiddelbart foran vinduerne og indgangsdøren. Vi børn var skrækslagne og yderligere blev vi da skræmte fra vid og sans, da far for første og eneste gang tog sit jagtgevær frem og ladede det med de i skrivebordsskuffens aflukke tog to patroner frem og ladede geværet parat til at skyde, hvis tyren ville komme nærmere ind af vindue eller dør. Dog var han ikke mere krysteragtig end at han beordrede Henry til at springe ud af et vindue til baghaven og derfra i fuld fart spæne den kilometerlange tur for at hente tyrens formodede ejer. Da denne efter en uhyggelig times forløb kom, kunne både han og Henry trække den nu helt tamme tyr bort fra stenbroen. Hvorfor mon far egentlig havde dette ubrugte gevær hængende og især de to patroner liggende gennem hele min barndom, har jeg aldrig kunnet forstå.

Når tidligere er nævnt fars ikke alt for megen succes med traditionel landbrug, skal dog fremhæves en niche, hvor han nærmest var ekspert, nemlig som kartoffelavler. Allerede i den føromtalte almanak fra 1920 fremgår det, at den væsentligste indtægtskilde var kartoffelsalg. På Dyrlægårdens havde vi som regel 2-5 tdr. land med den tidlige sort "Webers" og den lidt senere "Up to date". Især huskes hvor vi på den stenholdige "Flensborgmark" sled neglene af fingrene, så det blodige kød var synligt, når vi i de kolde oktoberdage lå i plovfuren og skulle samle kartoflerne op mellem stenene. Hver onsdag og lørdag kom en lastbil, der blev fyldt op med kartofler i sække indeholdende 4 skæppe (det skulle svare til 50 kg). Derefter tog far med vognmanden til Randers og fik hver gang hele læsset afsat til de forskellige grønthandlere.

Der skulle jo hver gang være til et helt billæs, og så mange orkede vi børn ikke at samle op, så der måtte antages ekstra mandskab. Som et kuriosum hertil fik jeg for kort tid siden en morsom historie af den 100-årige kvikke og raske Emilie Jensen om hendes erindringer hermed. Hun fortæller: da far en dag sagde til hende, at hun ikke forstod at samle kartofler op (hun gik opretstående og samlede), blev hun hjemme dagen efter. Han spurgte så dagen efter hendes mand Søren, som også deltog, om grunden, hvorefter han beklagende måtte bede ægtemanden om han dog ikke godt kunne formilde hende til at komme igen, for ellers kunne de ikke fylde bilen op. - Ja han var ikke den allerstørste diplomat at arbejde for, fortsatte hun, men da blev han "sat på plads".

Efter skolens sommerferie opfordrede "frøkenen" os alle sammen til at fortælle om, hvor vi havde været på ferie og hvad vi havde oplevet. Det var endnu et nederlag at høre de andre fortælle vidt og bredt herom, så jeg var flov ved at erkende min manglende oplevelser i den retning. Det med at komme på ferie nogen steder hen var absolut tabu for os, og hvem ville forresten have slige uopdragne unger på sommerferie.

Senere i højere klasser skulle vi ligefrem skrive en stil herom, men da var jeg blevet mere dreven og digtede efter fantasien en yderst dramatisk og meget følelsesladet historie. Da læreren bedømte historien som den bedste og mest fyldestgørende af samtlige, læste han den højt op for klassen. Det var toppen af forsmædelserne, og jeg var parat til at kravle i et musehul eller springe ud af det

nærmeste vindue i frygt for at nogen skulle opdage dette bedrageri, - men det skete heldigvis ikke, og så var æren reddet. Efter omkring 10 års skolegang er der selvfølgelig enkelte lærere, som har præget min opvækst, og som jeg har set op til som idoler. Mærkeligt nok er det nogle af disse, som har behandlet mig mest ufordelagtigt. Det var vel nok ikke min første lærerindes skyld, at jeg ikke måtte følge Arne op i 2. klasse. Begrundelsen var, at jeg ikke var gammel nok, men det var det første store nederlag. På trods af en uretfærdig knaldende lussing i gymnastiksalen, bare fordi jeg tørrede den dryppende næse ved kommando i retstilling, blev lærer I.K. Rasmussen mit store ideal.

I Realskolen havde jeg en klasselærer, Knud Skøt, der underviste i dansk, sang og gymnastik (idræt), fag som havde min største interesse. Engang havde jeg i min stilebog raderet en sløjfe af karakteren mg minus, så det blev til et ug minus. Som i dette tilfælde måske en retfærdig straf, tog han fat i min hårpragt og svingede mig rundt i skolestuen, mens han stod tilbage med hårtotter i sin hånd. Mon derfor mine hårrødder blev trukket ud og jeg derfor i dag er næsten skaldet? En anden gang rykkede han nærmest mit øre af ude i skolegården, fordi jeg ikke havde taget min alpehue af for at hilse, da jeg i snesjappet kom cyklende forbi ham. Det var absolut en svinestreg fra hans side, for bare det at holde styret med een hånd ville være farligt. En gang til fodbold blev en bold sparket meget hårdt mod min højre hånd med et brækket led til følge. I sin mærkelige fortolkning af fodboldlovene dømte han straffespark i den modsatte ende af banen og tog ingen hensyn til mine lidelser. Ved skoletidens ophør måtte jeg selv opsøge læge Andersen, der videresendte mig til røntgenundersøgelse på Ørsted sygehus uden følge. Hvis ikke da jeg cyklende med een hånd på styret fandt stedet og indenfor traf farbror Anton som oppegående patient, havde jeg næppe fundet frem til videre behandling. Da jeg sidst på eftermiddagen nåede hjem med armen i bind, blev det endnu et nederlag, for jeg skulle trods handicappet alligevel føre staldtjeneste og malke med bare een hånd.

Der var jo omkring 1930 landbrugskrise, og far blev en forgrundsfigur i Landbrugernes Sammenslutning (LS), så han måtte deltage kraftigt i det organisatoriske arbejde, hvilket gav os lidt mere frie tøjler i vores dagligdag.

På samme tidspunkt havde vi i skolen fået en vikar, lærer Jensen, som fik stor betydning for min fremtidige livsbane i idrættens verden. Næsten daglig efter skoletids ophør samledes vi ca. 10-årige drenge til fodboldspil, og han lærte os denne idrætsgrens mange små finesser, som vi alle blev grebet af, og mange af os fortsatte sammen dette spil op gennem årene. Det havde også til følge, at jeg gerne ville se de voksne spille kampe, men jeg vidste på forhånd det utopiske i at få lov hertil. Men denne fornøjelse kunne jeg dog ikke bremses i. Jeg aftalte med Arne, at han skulle lægge mit skoletøj bag en ribsbusk, hvor jeg kunne klæde om, inden jeg drog afsted. Det gamle tøj skulle så igen være på samme plads, når jeg vendte tilbage. det var nu ikke omkostningsfrit, for han skulle have en kanin af mig for hver gang hjælpen blev ydet for ikke at sladre. På et tidspunkt var mine 5-6 kaniner så kommet på andre hænder, hvorefter denne fidus hørte op, og jeg måtte finde på andre udspekulerede måder at klare mig på, for til fodbold skulle og ville jeg.

Da Dyrlægårdens i 1932 videresolgtes, mærkeligt nok til en familie ved navn Thuesen (familieskab hertil kendes ikke, men meget sandsynligt, da de netop kom fra fars fødeegn). Ifølge ejendomsregisteret (her har jeg i øvrigt alle ejendomsoplysninger fra) var det til Ane Johanne Thuesen, der står som ejer, så manden Søren var jo nok konkursramt. Omkring Sct. Hans 1932 solgtes Dyrlægårdens, men til overtagelse 1. august. Mens vore forældre den kommende tid kørte rundt i omegnen for at finde en ny landbrugsejendom, blev vi børn fritaget for de ikke helt strengt

nødvendige pligter. Lugning af gårdsplads, anden og tredje gangs ukrudtshakning på roe- og kartoffelmarker var ikke mere nødvendigt, - agerkål og brændenælder i kornmarken fik lov at stå, dog på betingelse af at det ikke ragede op over afgrøderne. For os naturligt, men sikke dog en anvisning på ligegyldig overdragelsesform vi her blev præsenteret for, bare fordi det ikke var vores ejendom mere. Da det var lige ved at blive for slemt med ukrudtets højde, blev vi sat til at skære toppen af dette - Arne med en le og jeg med Hækkesaksen. Hvad mon den nye køber har tænkt om fars form for landbrugsdrift.

NY TID I GJESING

Endelig købtes den faldefærdige "Lindegården" i Gjesing, der efter en tvangsauktion og uden malkekvæg og grise var billigt til salg. Vi skulle derfor have nogle køer og kvier med fra Auning, som Arne og jeg skulle trække og også skubbe den syv kilometer lange vej. Næsten en dagsrejse, hvor den største gene var, at den ene af køerne skulle kælte samme dag. Flere gange undervejs ville den lægge sig i vejgrøften for at kælte, men med kalvens forben i syne nåede vi frem, og kalven kom til verden, inden vi nåede ind af porten til gårdspladsen.

Som tidligere nævnt stod et kæmpe lindetræ midt på gårdspladsen i den 4-længede gård med stråtag og bindingsværksbygninger, som var meget slet vedligeholdt. Denne havde en tid stået tom efter beslaglæggelse af panthavere, repræsenteret af købmændene Lauridsen og H. Dahl samt Gustav Mortensen og Discontobanken. Købsprisen af gården og den 45 tdr. land med virkelig god bonitet blev sat til 35.800 kr. da den år senere efter ansigtsløftning solgtes til Niels S. Hansen var prisen steget til 55.200 kr. Denne solgte senere i 1944 til J. Chr. Knudsen. de første ejere af denne matrikel nr. 4a Nr. Gjesing i dette århundrede er Jens Rasmussen fra 1904 og hans søn, Vilhelm i 1921. Derefter i 1922 Anton Thorsted og 1924 Mads C. Kolind, der i 1931 måtte gå konkurs. Den samme Mads Kolind var vist en uheldig mand. Forinden hans Gjesing-tid brændte den af ham forpagtede gård i Pindstrup ved by-branden i 1921.

Det var ellers noget af en omvæltning at komme fra et isoleret landdistrikt til omtrent centrum af det lille landsbysamfund med skolen som nærmeste nabo, købmanden et hus længere fremme, der overfor et brødudsalg(slikbutik), en trikotagehandel og et stort savværk lige overfor. Der var usædvanlig mange jævnaldrende drenge og teenage-piger i Margas alder i hvert hus og gård. Så nu kunne vores omgang med kammerater ikke holdes nede længere, - men det var jo også gårdmandsbørn og andre selvstændige næringsdrivendes, så måske derfor kunne det tillades.

Efter at vi dog i Auning havde gået i skole hver dag, og især ved lærer Rasmussen havde lært en del om det danske samfund, dets geografi, historie og grundtvigianske kultur, endda politik (for han var en god venstremand), skulle vi nu kun i skole hveranden dag fra kl. 8-12 eller 13, når der var gymnastik. Vi fik til fulde repeteret vor viden i bibelhistorie og salmevers, men ikke ret meget andet, for lærer Madsen havde måske ikke nogen egen mening, - han må nok have været radikal.

Det gjorde måske heller ikke så meget, for i løbet af kort tid var far kommet i konflikt med den degneprås, og så skulle vi "fandeme" ikke gå i hans skole ret meget længere. Marga gik jo ikke i skole længere. Hun var på ungdomsskole i Vivild. Tulle gik jo kun i forskole til frøken Nielsen, Arne skulle konfirmeres til oktober og dermed færdig med skolegang, og jeg blev - uden selv at

ønske det - sendt på realskole i Allingåbro. Det blev mit egentlige første store nederlag af flere forskellige grunde. For det første var jeg sent udviklet i forhold til min alder, for det andet skulle jeg af misforstået sparsommelighed (læs nærighed) begynde i 7. klasse (2. real), hvor allerede de øvrige elever flere klasser forinden havde lært de elementære grundbegreber i sprog, matematik, fysik, kemi og biologi. Noget der for mig var helt fremmed fra "den stråtækte skole". For det tredje var det hovedsagelig mere velhavende forældres børn, jeg var sammen med, hvorfor jeg skammede mig ikke alene over min påklædning, men selv min madpakke tog jeg hul på i smug. Derfor var jeg ikke med i klikkerne med mindre jeg kunne købe mig til bedre forhold og undgå mobning. Hvis jeg f.eks. var den der ikke havde lært lektien og ikke kunne præstere så gode svar som andre, var det populært. Når andre elever havde lavet uro og gale streger, kunne jeg opnå endda økonomisk gevinst ved at påtage mig skylden. Ja, selv til den senere realeksamen var det givtigt, at jeg kunne holde mig under placeringen af den senere kendte forfatter, Ole Høeghs gennemsnit. Forresten foregik det sidste realskoleår på Westruns realskole i Randers, - igen et udslag af fars krav, da skolen i Allingåbro ikke ville lade mig rykke op i afgangsklassen. Det var også meget diskriminerende for mig, at jeg mange gange i hele klassens påhør blev rykket for betaling af de for længst forfaldne regninger for skoleopholdet.

I disse tre realskoleår cyklede jeg daglig uanset sne, storm og regn de ca. 20 kilometer på de skærvebelagte veje fra Gjesing til Allingåbro tur/retur. Det gav forøvrigt en god rutine i at lappe en punkteret cykelslange, som jeg senere hen i livet fik megen nytte af. Med ca. 250 årlige skoledage i tre år blev det altså til ungefær 15.000 kilometer, og da jeg de næste snes år brugte cyklen næsten lige så meget, har jeg altså rundet 25-30.000 km på cykel, og nok derfor lidt af en ekspert på det område.

Inden starten hver morgen til skolen kl. 7.30 skulle jeg dog malke tre køer og muge ud fra hele flokken inden morgenmaden. Ofte var det direkte fra det ene gøremål til det andet uden så meget som at blive vasket, så måske var også "bondelugten" en medvirkende årsag til min tilsidesættelse blandt de mere velsoignerede elever.

DAGLIGDAGEN

Uanset hvor vi boede kan det være relevant at beskrive en normal og ensartet dagligdag, som dannede mønster i hele min barndomstid. Dagen startede med, at mor stod op klokken halv seks og ind imellem hun tændte op i komfuret", satte vand over og andre småforberedelser for dagens gang, vækkede hun os børn. Vi havde for vane, at dette skulle gøres flere gange uden resultat, før hun tredje eller fjerde gang gjorde opmærksom på i truende form, at nu var far også ved at stå ud af sengen, så hjalp det. Denne vane med at blive vækket i flere omgange blev et stort dilemma for mig siden hen, da jeg blev alene om at klare dette problem.

Dagen startede først med den normale staldtjeneste, os ved køerne, Henry ved hestene, mens pasning af grise var fars domæne. Først derefter kunne vi sætte os til morgenmåltidet, der bestod enten af mælkebrød (kogt mælk med iturevet rugbrød og "kågmelmad" skyllet ned med kaffe. Når vi ser bort fra skolegang var det bagefter årstidens forefaldende markarbejde, der lå for. Hvis det var om sommeren, fik vi kl. 9.30 formiddagsmellemmad, - rugbrød med ost eller syltetøj og enkelte gange leverpostej, dertil kærnemælk eller skummetmælk. Præcis klokken tolv var der middagsmad

med altid to retter, der for det meste bestod af mælkevad som forret, såsom vælling eller byggrød/vandgrød, men enkelte gange blandet frugtgrød som efterret. Kartoffler med stegt saltet flæsk og opbagt hvid sovs uden smag var det normale. En gang ugentlig fik vi dog fisk, og et par gange om måneden grønkåls- eller hvidkålssuppe. Suppen mærkeligt nok oftest i de varme sommerdage, - var det fordi indholdet i saltkarret efter den til jul slagtede gris kun bestod af patflæsk. Om søndagen bestod luksus-middagen af kartofler med dertil hørende brun sovs og frikadeller efterfulgt af sveskegrød. Når far om lørdagen ofte var i Randers, kunne mor trylle en dansk hakkebøf med løg frem på bordet til vor behagelige appetit.

Der var middagspause til omtrent halvto, og efter en tår kaffe med "søsterkage" fortsattes udearbejdet først med at flytte køerne fra marken og ud i engen og derefter det sædvanlige, indtil køerne ved fem-tiden skulle trækkes hjem og bindes ind. Dette var jo forbeholdt sommertiden, men om vinteren fodring og rengøring i stalden. Mindst en gang om ugen skulle der tærskes korn i laden og dagen efter renses, mens halmen skulle forkes på plads. Trækraften til tærskværket var i Auning fra "hestegang" med en af vi drenge vandrende rundt efter hestene i en uendelighed, så da vi kom til Gjesing var denne kraft afløst af en el-motor. Klokken seks kunne vi så samles om aftensmaden der bortset fra fars menu, bestod af stuvede kartofler og mellemadder med samme slags pålæg som om formiddagen. Far fik sit daglige spejlæg drysset helt sort med peber og to stykker rugbrød med smør og dertil et glas kogt vand med mælk i. Vi andre fik margarine eller fedt på brødet. Vi var opdraget til, at sådant kunne far ligesom så meget andet spændende ikke "tåle". Han startede forresten også hver dag med et glas vand irørt kruchensalt.

Efter aftensmaden fandt dagens sidste malkning sted efter samme mønster som om morgenen, hvorefter "mejerispandene" blev sat til afkøling i vandtruget. Imens havde far siddet ved spisebordet med sin lange pibe tændt og læste dagens avis. Derved havde han glemt at give os videre ordre, så nu kunne vi foretage os noget mere fornøjeligt, men skulle vel til sidst se lidt på lektierne fra skolen, inden dagen var omme.

Det umiddelbart nord for stuehuset liggende landbrugsareal var delt i en halv snes smalle vange med næsten en kilometers længde, der grænsede til et dalstrøg med saftige og grønne enge. Prisen for en tyndet roerække blev derfor sat op til 15 øre, - men rækken var også mere end tre gange så lang, som den vi i Auning fik 10 øre for. Det varede heldigvis ikke længere end til Henry kom hjem. Han delte nemlig agrene på midten med en markvej, og det helt uden nogen form for protest fra fars side. Så nu blev længden af marken meget mere praktisk i dyrkningsmæssig forstand, og prisen for den tyndede roerække blev bibeholdt.

Selv på den korte tid i Gjesing blev far da også valgt til forskellige tillidsposter, igen skolekommissionen, politiske hverv med bl.a. den egentlige arrangør af omegnens deltageres deltagelse i "Bondetoget" i 1934 til Christiansborg. Da der blev indført en svinekort-ordning blev han uddeler af sådanne for hele Gjesing-Nørager Kommune, og det var honorarlønnet. Disse svinekort uddeltes hvert kvartal, så der blev kontor i storstuen, og gårdspladsen var omdannet til kombineret cykelstald og yderligere plads for hestekøretøjer og en enkelt bil.

Det samme eller endnu større tilløbsstykke endda med kaffe og brød til de ankomne blev det efter gårdens salg uden husdyr og diverse redskaber, og der afholdtes frivillige auktion over det faldbudte. Så det erindres, at afgang fra Gjesing fik sit særlige eftermæle.

Det var dog ikke nederlag alt sammen i min Gjesing-tid. F. eks. var jeg med min sportsmæssige gesvindthed meget populær som keglerejser på de voksne karles keglebane, hvor jeg hver aften kunne tjene mellem 25 og 40 øre ved denne beskæftigelse og kunne følges med de voksne ved spillets afslutning til snold ved Sine Slikmutter. Sådanne aftener lod jeg far forstå, at tiden gik med at læse lektier oppe bag havens blombærtræer, - den direkte adgang til keglebanen.

En anden oprejsning var i forbindelse med konfirmationsforberedelsen, hvor en mellem præsten og min opfattelse af et bestemt ords rigtige stavemåde resulterede i et væddemål med et pund chokolade som indsats. Så da præsten tirsdagen efter erkendte at have tabt væddemålet, inviterede han med min godkendelse til chokoladegilde i præstegårdshaven for hele holdet. Det var selvfølgelig meget populært, og jeg blev da også behørig feteret og respekteret af hele konfirmationsholdet.

I en anden situation kom både jeg og flere andre i konflikt med præsten. Til den forestående fastelavn havde min aldersklasse besluttet at drage rundt i sognet som fastelavns-soldater og samle penge ind med det formål at arrangere børnebal i forsamlingshuset. Hverken Arne eller jeg havde hjemmefra endnu fået tilladelse til at være med, men da så præsten meddelte, at de som deltog i dette ugudelige foretagende ikke kunne blive konfirmeret, kom vores far igen "op på stikkerne". Nu var ikke alene tilladelsen givet, men han satte sig sammen med andre forældre i spidsen for yderligere at festliggøre ideen med start af cykel-ringridning og andre festlige indslag, endda i kirketiden, ligesom han forfattede en fastelavnssang på melodien til "Du danske mand af al din magt". Desværre husker jeg i dag kun enkelte strofer herfra, men den må have været god, for rygter fortæller at den stadig her 60 år efter bruges af børnene i Gjesing ved deres fastelavnsløjer. Der blev i øvrigt så stor tilslutning også fra dem der "gik til præst", at der kun ville have været et fåtal tilbage på konfirmationsdagen, så præsten måtte tilbagekalde den famøse trussel.

Når præste-timerne kl. elleve var overstået, skulle jeg så cykle videre til skolen, og da en pige (tænk, hun hed Inger) på holdet boede på Sorvad Bjerg, kunne vi jo lige så godt følges ad. Hun fulgte dog med lidt længere, og da jeg gerne ville skulke fra skolen holdt vi næsten hver tirsdag nogle timers rast i Vejlbj Plantage indtil det var normal hjemkørselstid. Da jeg som tidligere nævnt var forholdsvis sent udviklet af alder i forhold til omgang med det andet køn, forstod jeg jo ikke hendes kæleri og berøring forskellige steder. Så for hende må det have været en skuffelse, at hun ikke efterhånden kunne få mig til at forstå hendes hensigter. Det forstod jeg først nogle år senere og heldigvis for det, men måske var jeg end ikke så udviklet, at det kunne få følger.

DA JEG SULTEDE FØRSTE GANG

Uden at nogen omkringboende anede det og heller ikke vi søskende (Marga og Arne havde de sidste dage vist en fornemmelse) skulle der komme en "skrabbkage" til den i forvejen store børneflokk. Så den 18. januar 1934 om morgenen var mor ikke som sædvanlig stået op til at starte alle vi andres start på dagen. Jeg var helt uforstående, men blev purret ud af sengen og udførte mine normale staldtjenester dog med ekstra malkning. Tiden var derfor løbet løbsk og jeg fik ingen morgenmad, men jeg forsøgte at proppe nogle rugbrødsskorper ned i skoletasken, - men dem kunne jeg dog ikke være bekendt, at andre i klassen skulle se, så på vejen hjemad om eftermiddagen suttede jeg lidt på dem i forventning om noget mere spiseligt ved hjemkomsten. I løbet af formiddagen var født en lille pige, som senere blev døbt Inge. Til trods for at det havde været en

streng fødsel, havde mor dog følt dårlig samvittighed overfor min sult, hvorfor den tilkaldte barselshjælper, Anna Pelsen blev opfordret til at byde mig på min livret, risengrød. Men igen sikken en skuffelse. Det var ikke mors måde at lave risengrød på. Det flød som vælling og var sveden, - så for mig har dette altid været sultens dag. Barnet blev især de første år meget forkælet, men senere så helt ovenud af vores mor, at vi andre nærmest tog afstand fra hende. Ellers var det jo Tulle, der blev den loyale barnepige, hvilket hun nærmest har været for Inge hele livet, og stadigvæk er hun efternølerens sjælesørger.

I vor Gjesing-tid var foruden Arne og jeg blevet konfirmeret også Rasmus og Elna blevet gift henholdsvis til Jesmine Isak og Tage Brøgger. De første måneder i Gjesing var Åge en slags forkarl uden særlig succes. Han var hidsig og ikke nem at samarbejde med, jf. da han tævede Børge med strygestikken, og vi andre solidarisk forlod arbejdet med "at slå for til høst". Hestene havde han heller ikke noget tag på. De løb løbsk for ham flere gange. Men til november kom Henry hjem som forkarl, og Arne der var kommet ud skolen blev andenkarl. Så kom der orden og gang i tingene og selv hestene blev tæmnet. Der var så meget arbejdskraft, at Henry i stilstandsperioder kunne tage lønnet arbejde ved lastbilvognmandens sten- og gruskørsel. Der blev jo også tid til at pynte de faldefærdige bygninger op, så de så mere indbydende ud i salgsmæssig henseende, som vi nok anede var formålet. Så den 1. april 1936 blev gården afstået, og der købtes et lille husmandssted i Hornslet. Dette blev for de fleste af os en hel anden epoke i livet og min overgang fra barn til halvvoksen.

Vi havde altid en del høns 30-40 stk., - det var mor betroet at have omsorg for, og især var hun meget interesseret i deres æglægning. For der kunne hun med sin snildhed skabe en lille personlig indtægt til sig selv (læs: til vi andre). De solgtes jo til købmanden, hvor de ellers skulle skrives af på den kontrabog, hvor et hvert indkøb var påført. Men omkring hver anden gang fik hun pengene for æggene udbetalt kontant uden at far havde kendskab hertil.

Apropos kontrabog hvor det for far vistnok ligesom for andre bønder en æressag og prestige i at have en større og langvarig kredit - uden renter. Når den økonomiske plagede købmand nødvendigvis rykkede for afdrag, blev det af far taget ilde op. Så længe saldoen var mellem 2000 og 3000 kr., ja han kunne ved vedvarende rykkere blive så fornærmet, at de flyttede det daglige indkøb til Brugsen. Hans indstilling var den, at hvis de handlende ikke ville give kredit, skulle de ikke regne med hans familie som kunder. Egentlig var det ikke for at undgå betaling af de købte varer, for på et tidspunkt om ikke før, så ved fraflytning fra egnen, blev hele restancen betalt. Dog blev der ikke mulighed herfor, da vi flyttede til Gjesing, men så fortsatte man bare med Auning Brugs som leverandør af dagligvarer også hertil. Om tirsdagen fik landposten (Brugsens forretningsfører) "bogen" med indeholdende en hel sides bestillinger, som uddeleren kom med næste dag.

Dette æresbegreb fik dog for ham senere et knæk, da de købte det lille husmandssted i Hornslet. Nu havde han ikke mere status som gårdmand og kunne derfor ikke opnå den ønskede kredit, og man ligefrem bad ham om at finde andre steder at foretage sine indkøb.

Det lyder måske som en god handel at tjene 20.000 kr. på at have ejet "Lindegården" i fire år. Når væsentlige udgifter til forbedringer og tilbygninger af den i forvejen forsømte ejendom trækkes fra, må det jo konstateres, at samtidig med at landbrugskrisen var overstået og det virkelig var blevet givtigt at være landmand, var det vel ikke så godt. Desuden måtte det kunne forventes, at hvad der

senere skulle erhverves også har fulgt stigningstaksten for landbrugsejendomme. Så det må mest betragtes som en dårlig handel, den ringeste af alle dem far har været involveret i. Men måske havde han også i tankerne, at han ikke fortsat kunne byde hverken Henry eller Arne at lægge beslag på deres arbejdskraft til et allerhøjst symbolsk løn-niveau. Det med at honorere anden arbejdskraft anstændigt og ikke selv udrette noget væsentligt i den mere nutidige form for landbrugsdrift, var nok den egentlige årsag til salget.

Jeg selv flyttede ikke straks med til Hornslet, for der var ingen ordentlig busforbindelse til Randers, hvor jeg manglede 2-3 mdr. af min skolegang inden den endelige eksamen. Det blev så ordnet sådan, at jeg skulle bo hos Elna og Tage på Tårup Mark, og som en slags betaling skulle jeg udføre stald- og markarbejde, da Tage netop havde fået udearbejde og Elna havde nok at påtage sig med børnepasning, hus og hjem. Efter skoleafslutningen fortsatte jeg med den daglige pasning af roetynding, høstarbejde m.v. Men den stærke sol havde afstedkommet en øresygdom med megen betændelse og derpå følgende høj feber. Da samtidig Marga som damefrisørrelev havde ligeså dårlige øjne med samme virkning som mine ører, startede vi sammen en meget hård og måske farefuld cykeltur til Hornslet for at komme hjem og der få lægebistand. Vi var begge i samme feberagtige tilstand og måtte 5-10 gange undervejs tage hvil under skyggefulde træer og buske i vejgrøften. Efter 3-4 timers møjsommelige problemer nåede vi dog til Hornslet ved aftenstid. Det med ørerne forsvandt næsten af sig selv, når jeg undgik den stærke sol.

Nu var vi alle en tid på nær Børge samlet på dette lille sted, og tiden var inde til en hel anden struktur i både min og søskendes videre skæbne.

NOSTALGI LANDBRUG

Den 1. april 1936 flyttede vi så til Hornslet, nærmere betegnet et lille husmandssted med tilhørende 4 tdr. land mark og 1 tdr. land eng, beliggende Rosenholmvej 42, matrikel nr. 9ag. Den foregående ejer hed Martinus Sørensen og før ham i 1927 Ditlev Pedersen, 1922 Carl P. Nielsen, 1920 N.P. Bryder og 1904 Hans Henrik Andersen. Stedet solgtes igen 1939 til Kr. Hougård Sørensen, og nu er hele arealet sammen med nabogrunden udlagt til idrætsplads og bebygget med Hornslet-hallen.

Når jeg tidligere har fokuseret på, hvorfor denne ændring af forskellighed af landbrugsnmæssig arealstørrelse fandt sted, kan det vel skyldes, at far i sin nu 60-årige alder blev nostalgisk og ønskede sig tilbage til sin ungdoms mere primitive form for landbrugsdrift. Noget kunne tyde på det, idet han gik rundt som "sædemanden" med håndkraft fra sækken om skuldrene og tilsåede kornmarkerne. Ved høsttid både til hø i engen og med kornet på marken foregik det med le (hjuljen), mens mor bagefter gik med kratten og bandt negene sammen. I vintertiden foregik tærskning af kornet med plejl, mens rensning blev foretaget med det runde sold. - Var det mon ikke nærmest det far så hen til, så han kunne nyde sit otium efter eget behag. At denne forestilling alligevel ikke blev til den forventede glæde og lykkelige fremtid er en anden sag, som senere i min historie vil blive omtalt

Besætningen bestod af 3-4 køer, et par kalve, en griseso og et gadekryds af en hest som af race var betegnet som en russer. Denne hest var måske lige så klog som førømtalte hunde, - den kunne forstå enhver hentydning og med sit vrinsk gøre opmærksom på forståelsen af henvendelsen. Det

var forresten denne hest, som fik det historiske navn "Messing-Jens". Den passede både til fars tempo, når markerne skulle klargøres, men også til Arnes og mit, når vi på ryggen af den foer hjem fra engen i en rekordagtig galop. På gårdspladsen ved hjemkomst havde den for vane at standse med et sæt foran vandtruget med det resultat, at vi fløj forover ned i vandet. Ja, vi fornemmede nærmest, at den grinede indvendig af os. Vor anden normale arbejdstid var oftest til ende omkring klokken fem, og da vi jo boede hjemme, skulle vi gerne assistere ved markarbejdet om aftenen.

I et forsøg på at skabe ekstra indtægt blev der lagt an på hønseri, så der blev bygget hønsehus, mens Arne indhegnede en større hønsegård i de gamle træer og buske bevoksede hjørne af den tidligere have. Omkring hundrede høns og kyllinger kunne både som slagteobjekter og salg af æg give et pænt tilskud til de daglige fornødenheder. Især var det for mor en særlig god fidus med æg salg, men det vil Tulle langt bedre kunne gøre rede for, da det altid nu var hendes opgave at organisere dette salg.

Ved flytningen til Hornslet var selvfølgelig både den 2-3 årige Inge, den 11-årige Tulle og Arne fulgt med. Da Børge med sin tre mdrs. sommerferie fra universitetsuddannelsen også var der, da Marga og jeg indfandt os, blev der fuldt hus i de ret små lokaler. Det må erkendes, at hvor der er hjerterum er der også husrum. Mens Inge stadigvæk hørte til i soveværelset, fik Tulle og Marga værelset i gavlen, Arne og jeg fik hver en spiralseng ind i skunken ved skorstenen, mens Børge fik et eller andet mærkeligt sovemøblement i forgangen. Senere byttede vi noget om, efterhånden som nogle "rejste ud", men vi har da også haft sovepladser på høløftet ved spidsbelastninger, når alle andre muligheder var udtømt.

Børge, der i ferieperioden havde et midlertidigt job i banken, nåede da at blive vildt forelsket i en køn, men jordbunden og praktisk pige ved navn Johanne. Selvfølgelig passede kemien ikke sammen med to så forskellige personer, så efter en tid med mange klagende og grædende løfter fra Børges side, gjorde hun det endelig forbi. Så skrev han i al sin nød et brev til hende, hvor han dramatiserede en historie om en hjertesygdom med lukning af højre hjerteklap og delvis den venstre, der efter lægens udsagn kun ville give ham et halvt til et helt års længere levetid. I sin tvivl og forvirring afleverede Johanne dette brev til mor, der helt blev slået ud af sorg og fortvivlelse, for hun troede jo fuldt og fast på sin dejlige Børges ærlighed. Far fik hende dog beroliget, for han havde vurderet sagens rette sammenhæng, som det da egentlig var.

Margas tid derhjemme blev jo ganske kort, men det er før beskrevet, hvordan resten af hendes tid blev et langt liv i Thy. Men vi mærkede mange gange, hvordan hun virkelig længtes tilbage til det østjyske og især sin familie, - ja hun blev egentlig aldrig en rigtig thybo.

Der gik svind i den før så tætpakkede sammenstimling i hjemmet for Arne havde fået elevplads på et gartneri i Rodskov med indbefattet kost og logi i lønnen. Det varede dog vist kun knap et års tid, så kom han hjem igen og fik beskæftigelse på Søren Knastørs trævare- og møbelfabrik, så nu fik han og jeg gavlværelset som værested. Senere kom han til herregården Volstrup ved Struer som havemand, men efter et års forløb vendte han tilbage og genoptog det tidligere arbejde i træbranchen.

I GUTENBERGS FODSPOR

Ligesom far havde været inspirator for mine søskendes beskæftigelsesmuligheder, tog han da også initiativet for mit vedkommende allerede få dage efter min ankomst til Hornslet. I hans erindringer om mine oplysninger fra min realskoletid i Randers, hvor jeg supplerede de sparsomme lommepege med smånyheder til dagbladene i Randers, mente han nok dette skulle blive min livsbane. Efter en cykeltur op i byen kom han tilbage med besked om, at jeg kunne begynde som lærling på Hother Hennings trykkeri næste mandag. Han kendte næppe forskel på en bladredaktion og den tekniske afdeling i et sådant foretagende, og det gjorde jeg heller ikke. Stor var derfor min overraskelse, da jeg om mandagen for første gang i mit liv så et trykkeri med alle dets maskiner og af bly fremstillede enkeltbogstaver fordelt i en såkaldt sættekasse.

Men vi var jo opdraget til at parere ordre, og jeg fandt hurtigt interesse og flair for dette spændende fag. Lønnen var 4 kr. ugentlig de næstfølgende fire år. Dette blev dog ved ny lærlingelov af 1937 ændret til hhv. 8-10-12-16 og 29 kr. for de fem år. Aftalen derhjemme var ligesom for Arnes vedkommende, at jeg skulle betale halvdelen af gagen for kost og logi uanset dens størrelse. Jeg blev hurtigt så "dus" med det at samle typer i den hertil indrettede vinkelhage i et ret højt og nøjagtigt tempo, at jeg blev tilbudt overarbejde ved spidsbelastninger til 50 øre i timen. Det fortalte jeg dog ikke noget om derhjemme, så i løbet af knap et år kunne jeg købe mig en ny cykel til 90 kr. - Var jeg mon allerede dengang så sparsommelig og næsten nærig, som mange andre selv i dag giver mig skyld for at være.

Min fritid foregik mest, som det vel ikke vil overraske nogen, på fodboldbanen. Jeg var nærmest træningsnarkoman, hvilket da også fik til følge, at jeg i en ret ung alder kom på byens førstehold. Hvad det har givet af oplevelser sammen med en fysisk styrkelse af mit helbred, er en hel historie i et livslangt forløb med denne interesse. Det blev med tiden udvidet med både håndbold, badminton og atletik. Først som udøver - senere som dommer, træner og leder gennem mere en femogtyve år, hvilket da bl.a. er blevet honoreret med æresmedlemskab af den lokale idrætsforening.

Kammeratskabet blandt jævnaldrende blev da også forstærket ved sammen med byens øvrige håndværkerlærlinge og -svende at være medlem af DSU (Danmarks Socialdemokratiske Ungdom). I øvrigt var det nærmest en forudsætning i fagmæssig henseende for typografer, at man skulle være "rød". Det er dog de mange fælles cykelture til lejrliv, stævner og kulturelle besøg jeg mindes med megen glæde. Desuden havde vi et klublokale, hvor vi kunne mødes hver aften til sang, musik, foredrag og al mulig underholdning. Med min "lige-på-og-hård" væremåde og blandende mig i alle mulige forhold, blev jeg allerede som 18-årig valgt som formand for den stedlige afdeling. Dette og deltagelse i mange forskellige lederkurser har da i tiden fremover i meget udstrakt grad præget min levevis, som jeg i dag ser tilbage på med utallige minder. Det har da også givet skuffelser, når samarbejdspartnere har tvivlet på min ærlige og uselviske intentioner, ligesom jeg nok må erkende, at familielivet har måttet undvære min indsats i for mange tilfælde.

Det gik jo planmæssigt fremad med gode resultater både i fritiden og på arbejdet, som jeg blev mere og mere glad for trods aldrig tidligere ønsket om en fremtid i denne spændende branche. Men pludselig i april måned 1937 kom der besøg i trykkeriet fra Dansk Typograf Forbund, der kundgjorde at min lærekontrakt var ulovlig. Der var i forvejen en ældre lærling på stedet, og der

måtte kun være en lærling under uddannelse i dette firma. Nu var gode råd dyre, men bogtrykkeren havde dog så megen ansvarsbevidsthed og medlidenhed med min skæbne, at han sørgede for at skaffe mig videreuddannelse i det næste år hos sin kollega i Ørsted. Når den anden lærling til maj 1938 var udlært skulle jeg så komme tilbage. Da det var for langt hjemmefra, blev det ordnet sådan, at jeg skulle have kost og logi hos indehaveren og der foruden 5 kr. ugentlig i løn. Det var jo ikke så dårligt, for nu skulle jeg ikke aflevere halvdelen af lønnen derhjemme. Igen kunne jeg med snilde og sparsommelighed inden jul købe mig en ny flot habit formedelst 48 kr., så nu var jeg påklædt, især da det afstedkom skjorte, slips og sko som gave til fødselsdag og jul, dels hjemmefra og dels fra min arbejdsgiver.

"TRYKKERIBESTYRER" SOM 17-ÅRIG

Det var jo et mindre trykkeri med kun mig selv foruden bogtrykkerparret, der iøvrigt tillige var musikere og spillede ved omegnens baller til ud på morgenstunden, så for det meste var jeg alene om formiddagen. Det må jeg vel have klaret tilfredsstillende, for om efteråret rejste bogtrykkerfamilien på ferie tre uger til Irland og overlod til mig, der end ikke var fyldt sytten år, at varetage trykkeriets opgaver både som modtager af bestillinger, give priser herpå, fremstille varen og aflevere den tidsnok til kunden medbringende udskrevet regning.

I den tre ugers ferietid havde mester bestilt og betalt mad for mig på Ørsted Kro, hvor jeg så spiste sammen med 12-15 andre mere voksne pensionærer. Mindet herfra er, at her fik jeg min første snaps, som ligefrem bekom mig vel til dagens menu. Det var gule ærter, som også i dag mange drikker snaps til, men de andre pensionærer - iøvrigt mine mange "roligans" fra fodboldbanen - insisterede og listede mig til det mod at de betalte.

Byen Ørsted var i modsætning til Hornslet en udpræget bondeby med store gårde i centrum med 3-4 karle og som regel to tjenestepiger. Foruden mig selv, der nærmest var i spidsen af hierarkiet, var der en kommis- og en bagerlærling. Resten af ungdommen var stort set ansat ved landbruget. Jeg var vel efterhånden så voksen udviklet, at jeg lagde mærke til det modsatte køns dejligheder - eller var det måske omvendt - for vi tre lærlinge var en del mere eftertragtet end bønderkarlene. Jeg fik da også min debut - dog ikke uden følger - nogen tid efter kløede det voldsomt forneden, og nogle små dyr med sort hoved dukkede frem. Forinden havde jeg hørt om, at disse kunne fjernes ved at smøre området med petroleum, og dette havde vi jo nok af i trykkeriet. Efter 2-3 gange aftensmøring var de væk, hvorefter jeg besøgte bagerlærlingen, der havde værelse ovenpå bageriet med adgang til baderummet. Efter nogen tids forløb fik jeg smag på kvindelig omgang igen, men passede på, at det var den renlige slags uden dårlig omtale.

Med fodbold, cykelture til stranden, lejrliv, møder, baller og fester forløb det meste af fritiden. Om vinteren indøvede vi diletantkomedie, hvor prøverne foregik i de private hjem, hvilket gav mig et meget nuanceret billede af hvor forståelige disse kunne være både hvad angår gæstfrihed og venlighed overfor "en fremmed". Det var hovedsagelig småkårshjem, som forekom ret fattige, men de havde overskud og hjerterum til andre.

Derhjemme i Hornslet havde de fået et ekstra problem og nedtur, da den lille besætning blev angrebet af mund- og klovsyge. Der blev udstedt udgangs- og indgangsforbud med karantæne på

tre uger. Det skal lige nævnes, at jeg var hjemme den lørdag, da dyrlægen havde konstateret sygdommen og sat karantæneskiltene op omkring stedet. Men tidlig søndag morgen inden det blev lyst, havde mor vækket mig og pakket mit vasketøj, så jeg uden at blive set ulovligt kunne forlade stedet. Nu kunne jeg jo ikke komme hjem et stykke tid, og til alt held var Arne heller ikke hjemme på det tidspunkt. Så karantænen fik kun betydning for fars lørdags-Randersture og Tullers skolegang. Det havde hun måske ikke noget imod, for af hendes lærere var der kun een hun savnede nemlig Søren Sloth Carlsen. En klasseveninde fra nabogården kunne hun godt være sammen med, for de var i den samme karantænetilstand. Varer og andre fornødenheder som var påkrævet, måtte hentes på fortovet nede ved landevejen og besked modsat vej samme sted i en dertil opsat kasse.

CYKELTURE TIL THY

I hele min læretid cyklede jeg hver sommerferie den 150 km lange vej på ferie hos Marga og Niels. En tid især hun så hen til med megen glæde. Den første sommer i 1937 fulgtes både Børge, Arne og jeg med hinanden på den ikke alle steder asfalterede vej. På strækningen fra Viborg over Holstebro til Struer var vejen belagt med brosten men kun i to meters bredde med en meter grus- og skærvebelagt cykelsti på hver side. Det gav selvsagt en del punkteringer, men vi var godt forberedte med lappesager, så det blev hurtigt en rutinesag, det vil sige noget sådant forstod Børge sig ikke på. Men det klarede vi andre to for ham uden, at han egentlig på nogen måde honorerede denne service. Nu havde han både på vej til Uglev og i tiden deroppe rigelig nasset på andres bekostning. Så på vejen hjemad gik det virkelig galt i Overlund lige uden for Viborg. Børge var igen punkteret, og mens vi trods alt igen var i færd med reparationsarbejdet, gik Børge hen til en kiosk og købte sig en sodavand til at skylle den af Marga smurte madpakke ned med. Dels spiste han de bedste madder, og da vi heller ikke havde flere penge til at købe drikkevarer for, og han ikke havde tænkt sig at yde noget bidrag hertil, kom det til håndgemæng i vejgrøften. Da vi var to mod een, endte det med, at han blev tvunget til at købe en vand til os også. Så gik det godt igen, indtil vi nåede Læsten og Sønderbæk, så var min cykel punkteret og lappesagerne var opbrugte bl.a. på Børges cykel. Han nægtede at betale for nogle nye og kørte bare videre. Da jeg en tid havde samlet på gamle mønter i 1-2 og fem ører, som jeg stadig havde i behold, måtte jeg møjsommeligt samle 35 øre sammen af disse for at klare indkøbet og komme videre frem. Da vi 10-15 km før Hornslet overhalede Børge trækkende med sin punkterede cykel, kørte vi bare hånende og vinkene forbi ham og var fremme mindst en halv time før ham, - nu havde vi fået hævn.

Alle efterfølgende år kørte jeg turen alene, vel mest fordi vi ikke boede samme sted eller ikke havde ferie samtidig. Under disse ophold i Thy cyklede vi især om søndagen, hvis Niels kunne afvise kunderne, rundt på hele halvøen og besøgte dels hans familie men også mange andre attraktive steder. Ja selv syd for Oddesund til Struer, Toftum Bjerge i nærheden af Lemvig kørte vi rundt og oplevede den skønne sommerlige og afvekslende natur.

Den 1. maj 1938 var tiden med mit Ørsted-ophold forbi, og jeg kom tilbage til min egentlige læreplads i Hornslet. Mine evner som typograf in spe blev da også pænt værdsat af ikke mindst chefen (han var ungarl). Når vi var til ungdomsbal på samme tid, - så kunne han godt stikke en daler i lommen på mig til brug efter ønske. Det med at gå til bal var blevet mere attraktivt efter at have gået på danseskole hos Dora Petersen (senere Kampmann) og her var jeg blevet forliebt i en meget sød pige ved navn Ellen Margrethe, som jeg gav kælenavnet Tulle, - hvorfor mon?. Men

hende varede det næsten et år, inden hun til min store sorg fandt en anden, - var det igen det med kemien, der ikke passede sammen. Husk det var min første egentlige kærlighed, og det pinte mig meget, men dog ikke så dramatisk, som da Børge blev svigtet.

Det haltede med tiden ret slemt med økonomien i hjemmet på "Skrænten". De kunne næsten hverken leve eller dø af at blive der. Så i løbet af sommeren blev stedet solgt mod indflytning straks for den nye ejer, og derved blev vi husvilde, indtil der fandtes noget andet. Vi flyttede derfor ind som lejere hos en gammel ungkarl, den lidt sære Jens Aborg, hvor der lugtede, som om ingen havde tænkt på rengøring og udluftning i et helt århundrede. Det var næsten kun mor, Inge Tulle og jeg, der måtte lide her, for far var jo for det meste ude at se efter noget passende billigt til salg. Det kunne nok fornemmes, at han med sit skuffende prestigetab i Hornslet mest kredsede om Auningområdet for igen at komme et sted, hvor han blev respekteret. Endelig fandt han frem til, at Auning Lokalforening som panthaver for tidligere ejers kassegæld, havde gården "Møllersminde" til salg. Det var hans gamle venner, R.H. Harder, Hjalmar Jacobsen og Thomas Sørensen, som han skulle handle med, og det var nok en fordel. Når Hjalmar fik jagtretten på mark og i eng, mens Thomas kunne forvente agitation for at hans valg som uddeler af foderstoffer og gødning blev en realitet, og Harder kunne få støtte til hans genvalg af formand for Brugsforeningen og Mejeriet, så kunne der jo altid lempes på prisen.

"Møllersminde", der har matrikel nr. 4 a Auning sogn, har før den tidligere ejer Jacob Jacobsen, i næsten hele 1800-tallet tilhørt tre generationer ved navn Møller (Henrik, Rasmus og Palle). Der er således ingen tvivl om, hvorfor gården har dette navn. Endnu mere særpræget er det, at netop en svigersøn til Elna og Tage Brøgger, Jens Møller har disse som sine forfædre. For mageskiftet i 1944 gjorde jo netop Elna og Tage til senere ejere, indtil Johs. F. la Cour overtog stedet mest på grund af den tilhørende mose.

ALENE I HORNSLET

Som følge af denne mine forældres bortrejse fra Hornslet måtte jeg se mig om efter en anden form for kost og logi, - og stadigvæk for egen regning. Da jeg skulle have 16 kr., om ugen i fjerde år og 29 kr. det sidste år, blev det ændret til hhv. 20 og 25 kr. Det skulle give bedre mulighed for at eksistere anstændigt, men da jeg måtte betale 5 kr. om ugen for et lejet værelse og spise middagsmad på kroen i 6 dage a 1,25 kr., ialt sammenlagt 12,50 kr. var der jo ikke meget tilbage til det videre fornødne. Det hjalp dog noget, når jeg hver weekend på besøg hjemme af mor fik fyldt mine dertil indkøbte cykeltasker med rugbrød, franskbrød, kogte kartofler til opvarmning, margarine, æg, flæsk og andre naturelle varer. Tilskuddet skulle godt nok puttes for far, men han var nu ikke så nem at snyde, så han anede det jo nok, men ville ikke være blødsøden til at vise sin forståelse hermed.

Så på et primusapparat (petroleum fik jeg også hjemme) kogte jeg vand til morgenkaffen, og om aftenen brasede jeg kartoflerne, der sammen med et spejlæg og lidt flæsk med brunet løg smagte mig udmærket. Det skal lige nævnes, at det med de løg, jeg brunede stammede fra et større lager på loftet, hvor jeg havde mit værelse. Det var derfor som at få et kølleslag i hovedet, da husets frue overfor mig udtalte, at hun ikke kunne forstå det store svind efter vinterens forløb af hendes tulipanløg. Jeg tænker husets indehaver har moret sig fortræffeligt, for de anede nok hvor løgene

var blevet af, for værtinden kunne sikkert fornemme en sødlig lugt af brunede løg, når hun dagligt rengjorde værelset og om vinteren tændte op i kakkelovnen midt om eftermiddagen, - endda for det meste med sit eget brændsel, når jeg ikke havde noget.

Selvfølgelig var der ikke økonomi til at købe baltegn, hvor det blev krævet, men med min snilde og tålmodige opfindsomhed lykkedes det altid at komme ind uden betaling, - ja jeg har vist aldrig i min læretid betalt for at komme ind til balfester. Der var simpelthen ikke noget tilbage af den beskedne løn, når jeg om fredagen skulle have en pakke tobak til 50 øre, en pakke cigaretter 35 øre og en biografbillet til 1 kr. Det sidste fandt både mine venner og jeg ud af kunne reduceres med 20 øre. I Mørke kunne vi komme ind på børnebillet 35 øre og en togbillet tur-retur 45 øre, se det var ligefrem et kup. Der skulle jo også helst være til et par øller hver fredag og måske søndag i Jimmys fars Tuborg-øldepot (29 øre pr. stk. - husk de kostede 32 øre ved købmanden).

Ofte når jeg om søndagen skulle med fodboldholdet ud til kamp, sendte jeg afbud med den begrundelse, at jeg ikke havde den obligate krone, som var fast tilskudspris for spillerne til transportomkostningerne. Men inden holdet skulle af sted kom det forventede tilbud til mig om, at en af de ældre spillere eller publikum ville betale for mig, - det var et spil på chancen, tænk om jeg skulle have undværet denne for mig så vigtige fodboldkamp.

Det med at adskille de forskellige oplevelser ad i denne periode er lidt vanskeligt. Et forhold jeg dog let kan adskille drejer sig om min pligt som lærling om aftenen at frekventere den stedlige handelsskole det første år. Da var jeg virkelig minded og vel også moden nok til at følge med og endda ligge i klassens top hvad præstationer angår. Da semesteret næsten var forbi, rejste vor gamle dansklærer, C.B. Carlsen, sig op og råbte hurra, for nu havde han for første gang fundet en fejl i mine skriftlige opgaver, - se det var en kompliment.

Da jeg efter Ørsted-tiden skulle fortsætte, var det endda lavet om til eftermiddagsundervisning (tænk sikken fordel i arbejdstiden). På det tidspunkt havde jeg eget værelse ude i byen, og da en af klassekammeraterne, en købmandssøn fra Pindstrup, som regel havde en taske med fyldt med øller. Da hans tog kom en halv times tid før skolegang, kom han først på besøg hos mig. Det endte som regel med, at disse flasker skulle tømmes, og der blev ingen skolegang. De mange forsømmelser gjorde naturligvis sit til, at mit sidste afgangsbevis fra skolen ikke blev helt så godt, som det burde have været.

Det kunne måske endda være lige meget, for der er aldrig nogen, der har ønsket at se hverken det eller mit tidligere realskoleeksamensbevis. Men værre var, at jeg havde fået lidt for rigelig interesse for det "at drikke bajere". Det tog efterhånden overhånd, og da jeg som før nævnt havde en svaghed med at komme op om morgenen, kom jeg ofte for sent på arbejdet. Desuden var det som regel mest mandag morgen, der var det store problem efter at have turet rigeligt søndag aften og nat. Jo, der skulle kompenseres for lørdag aften, for da var jeg mere asketisk med tanke for fodboldkampen dagen efter.

Det kunne bogtrykkeren selvfølgelig ikke blive ved med at acceptere, så efter flere tidligere advarsler afbrød han mit læreforhold. Det må erkendes, at dette ikke var urimeligt, men ved min beklagelse derhjemme uden at fortælle den egentlige årsag, tog far skridt til, at en voldgiftsret skulle dømme trykkeriet for brudt lærlingekontrakt. Det foregik på domhuset i Hornslet, hvor jeg havde to fagforeningsledere som bisiddere, mens mesteren havde to lokale kolleger (A.L. Pedersen,

Allingåbro og Andersen, Kolind) på sin side med en uafhængig dommer som opmand. Det var jo meget ubehageligt for mig at måtte høre den egentlige årsag forelagt for de medvirkende, hvor da også min far som værgemagt var mødt frem. Der påvistes da fra min bisidder også flere ulovligheder fra trykkeriets side. Til trods for at de to nævnte kolleger begge var fanatiske afholdstilhængere, var det dog deres medmenneskelige hensyn, der gjorde udslaget til, at læreforholdet blev genoptaget med tillæg af læretiden for de par måneder, jeg havde været fraværende. I erkendelse af dette selvforskyldte nederlag og ubehagelige konsekvenser af ens æresbegreber ændrede det nok mine svagheder overfor det søde liv, ligesom jeg med vækning fra tre vækkeure med alarm i fem minutters mellemrum fra dette tidspunkt mødte præcis hver efterfølgende morgen.

PÅ SKOLE I KØBENHAVN

Selv om jeg fortsat med megen omhu passede min daglige dont, var der ligesom en slags kold luft fremover fra mesterens side overfor mine handlinger, lurende på om han kunne finde noget at kritisere mig for i dette mit sidste læreår. Endda selv om lærlingeloven forlangte, at trykkeriet skulle sørge for den obligatoriske tilmeldelse til 8 ugers ophold på bogtryk-fagskolen i København i sommeren 1941 inden aflæggelse af svendeprøve, undlod han. Dette måtte jeg i sidste øjeblik selv gøre opmærksom på, og efter trusler fra lærlingekontoret blev det da ordnet. Ifølge loven skulle jeg fortsat have min løn i skoleperioden 8 x 25 kr., og selv disse 200 kr. måtte jeg insistere kraftigt på at få med, inden min afrejse til skolen.

For dette beløb plus 150 kr. fra branchens skolefond skulle jeg selv klare de to måneders ophold i København med kost og logi. Rejsen dertil foregik på cykel med overfarten Århus - Kalundborg. Da værelset kostede 40 kr. pr. md. og maden 3-4 kr. om dagen, var der jo ikke meget tilbage til andre fornødenheder, for til fodbold i Idrætsparken skulle jeg da også gerne og se datidens koryfæer på dette område, Pauli Jørgensen m.fl. Selv om min mave normalt de sidste par dage om ugen i Hornslet skreg af sult, og som nævnt også tidligere havde prøvet, var det ikke noget imod, hvad jeg de sidste par uger i København blev udsat for. Det med at forvente hjælp i den retning fra Børge anså jeg for omsonst, - og dog når vi havde samme spisested, og han købte dagens menu, fik jeg somme tider hans efterret.

Oplevelser var ofte særprægede endda med fristelse i økonomisk retning. Således blev jeg udsat for på en af andre rejsende tætpakket perron i S-toget en meget "venlig" mandsperson. Han spurgte til mine pengemæssige forhold samtidig med, at gned sig op af min krop og efterhånden lod sine fingre røre mine lår og tilsidst helt op i skridtet. Han tilbød nogle kroner, hvis jeg efterfølgende weekend ville møde ham på et bestemt sted ved Bellevue Strand, hvilket jeg dog sagde ja til af frygt for videre forløb samme aften. Jeg kom dog ikke til dette møde, selv om jeg ikke helt i min naivitet egentlig vidste, hvad noget sådant var beregnet til.

De sidste to dage i København, inden jeg ved mørkets frembrud cyklede herfra uden lys på cyklen, havde jeg ikke fået nogen form for mad. Da jeg var udenfor bebyggelse, gik jeg på æblerov i en have og spiste lidt af de absolut endnu ikke modne æbler. Så var det bedre, da jeg kom langt ud på landet, hvor mælkespandene var sat frem til afhentning.

Her hældte jeg mælk i spandelåget og drak ret meget af den liflige drik. Da jeg cyklede gennem Jyderup, var bageren ved at bære morgenbrød ud til kunderne, og han kunne se mine bedende øjne,

Heldigvis havde jeg returbillet til færgen, og da min cykeltur hen på eftermiddagen sluttede i "Møllersminde", havde mor pr. intuition mængder af hvidkålssuppe med flæsk og pølser klar beregnet for mit hungersnødagtige forhold. Efter den tid kan jeg ikke erindre andre tidspunkter, hvor sulten har plaget mig.

Tilbage i trykkeriet skulle jeg nu aflægge svendeprøve overvåget af skuemestre, een fra fagforeningen og fra mestrene igen selvfølgelig A.L. Pedersen, Allingåbro. Den blev bestået med det meget fine resultat "Antaget med ros" som nr. to af halvårets tolv aspiranter. Heri var indbefattet både kvalitet og hurtighed, hvilket åbenbart sidstnævnte skuemester havde bemærket.

I min fritid fortsatte jeg mere intenst både med fodboldspillet og omgang med de mange kammerater ved kortspil, underholdning og andre fritidsaktiviteter. Jeg prøvede da også en tid med at fornøje mig i det stedlige sangkor for at oplade min høje røst. Det var den lokale overlæge som dirigent og blandt sangerne var det hovedsagelig den ældre del af byens aristokratiske befolkning som advokat, præst, lærere, en kordegn, ja selv en falleret operasangerinde var med. Selvfølgelig blev jeg overset i den forsamling både i fællesskabet, men også i fremtrædende enkeltpartier, selv om der blev udtaget solister, der hverken havde stemme eller sang helt rent. Så derfor mistede jeg interessen her, men sørgede i stedet for, at vi en gang ugentlig fik sangundervisning i DSUs lokaler med musikeren Thore Becher som lærer.

Det der med omgang af det modsatte køn blev efter den første forelskelse mere flygtigt og ligeegyldigt. Alligevel havde Arne ved mine mange weekendophold i Auning fundet et emne til mig p.g.a et venindeforhold til den, som han fulgte, nemlig hende vi kaldte Bette Gudrun. Det varede omtrent et års tid. Hun var såmænd både sød og behagelig, ja nærmest naivt tillidsfuld. Men efter en tid syntes jeg ikke om forholdet længere, og hendes grædende udtryksbillede lod forstå, at hun var mindst lige så skuffet som mig, dengang jeg som før nævnt blev "brændt af" af min Tulle.

Inden Hornslet-tiden udløber og helt nye erfaringer trænger mere intens ind i billedet, kan det være på sin plads at falde tilbage til de traditionelle begivenheder i opvæksten.

I over tredive år har jeg oplevet den samme programmæssige form for en juleaften hvert eneste år sammen med mine forældre. Det var helt fast, at julegrisen skulle slagtes så tæt på jul, at der virkelig kunne være blodpølse, hjemmelavet leverpostej, pressesylte og medisterpølse på bordet i juledagene. Til selve juleaften skulle dyrene have ekstra portioner, uanset om det var heste, køer, grise, fjerkræ, hund eller kat, så længe sådanne fandtes i hjemmet. Der skulle fodres af, malkes og rengøres i staldene tidligere end normalt, for klokken seks skulle vi samles om julebordet. Først risengrød (de senere år ris a la mande som efterret), derefter flæskesteg og medister, og til kartoflerne yderligere rødkål som den eneste gang årligt (far afstod dog fra sidstnævnte, for det kunne han ikke "tåle", men tillod vi andre fik det).

Der var selvfølgelig en mandel i risen og gevinsten herfor var en marcipangris i ministørrelse. Langt de fleste gange var jeg den heldige, så jeg inden julétræet kunne smovse mig med den lækkerbissen alene, ja den var for lille at kunne deles med andre. Det irriterede især Børge voldsomt, så han selv spiste en hel skål fuld, for statistikken sagde ham, at det var hans tur til at vinde.

Efter maden, mens mor vaskede op, læste far enten julehistorier eller senere juleevangeliet, inden vi dansede rundt om julétræet. Rækkefølgen af salmer var fast; Glade Jul, Julen har bragt, Kimer i

klokker og Dejlig er jorden. Selvfølgelig var det far der sang for, og vi andre stemte i med klare og kraftige toner, mens mor næsten fik julelys i øjnene ved at høre herpå.

Vi sluttede aftenen med at spille 2-4 øres whist til langt ud på natten, men fortsatte alligevel de efterfølgende dage det afbrudte spil. I den voksne alder diskuterede vi i mellemtiden politik meget højrøstet og dramatisk, for vi børn var langt fra enige i fars bondeideer med tyskvenlige tendenser. Det fik gerne sin afslutning ved, at far slog hårdt i bordet og påstod med megen patos, at han ville have ret og ikke lade sig påvirke af sine børns vildfarende opfattelser.

Den sidste jul i 1952 derhjemme mindes jeg særligt, for til trods for, at far det meste af tiden lå bevidstløs hen, rejste han sig pludselig op i sengen, da han så det tændte juletræ for at meddele, at han vel "sang for" som sædvanlig. Efter nogle liniers forløb faldt han dog hen igen, indtil slutningen af tredje salme ved "Slægt skal følge slægters gang", så var han med igen med et par linier. Efter dette tidspunkt blev han egentlig aldrig klar mere.

Der var efterhånden også tradition for, at vi yngste i flokken skulle gå på realskole, uanset om vi havde lyst til det eller ej. Var det mere forældrenes (læs fars) ambitionsniveau eller prestige heri for at kunne dokumentere overfor andre, at man virkelig gjorde noget for sine børns uddannelse endda selv om der skulle betales herfor, der skulle bevises. Det sidste skete dog med megen tiggeri både til skolen og med lange kreditter, et ubehag som tidligere nævnt for mig selv, helt sikkert Tulle og Inge erfarede på samme måde. Det pauvre resultat som vi alle tre fik ud af dette, blev der efter min bedømmelse ikke megen forskel på hverken i gener og ydmygelser eller egentlig kundskabsmæssig viden.

Forinden omtale af det videre forløb, skal det lige tilføjes, at i det familiemæssige mønster kunne mor og far fejre deres sølvbryllup den 9. juni 1940.

Et af de bedste minder herfra er, at for første og eneste gang nogensinde var vi alle elleve søskende samlet sammen med forældrene, hvilket et foto fra haven på "Møllersminde" da også tydeligt bekræfter. Til denne festlige lejlighed havde jeg lavet hele tre lejlighedssange og disse samt min debut som sangskriver til Marga og Nielses bryllup, havde imponeret far så meget, at det fremover blev min opgave at sørge for tilsvarende den kommende tid. Til alle familiebegivenheder som konfirmation, bryllup og andre mærkedage er det nok blevet til omtrent et halvt hundrede af slagsen fra min side - kun til mit eget bryllup måtte far bruge sin egen poetiske pen.

FARVEL TIL HORNSLET

De sidste dage inden 1. november, som var datoen for læretidens udløb, havde jeg nok bemærket mesterens ihærdige søgen efter at finde noget negativt om mit arbejdsforhold. Stor var da heller ikke min overraskelse, da han efter arbejdstids ophør meddelte mig, at nu skulle jeg ikke komme mere. Det var en svinestreg uden lige, end ikke tillykke og god vind fremover var der tale om efter fem lange år fra denne rent ud sagt flabede læremester. At jeg senere fik den fornemmeste hævn over ham, kommer jeg tilbage til. Så pakkede jeg mit kluns sammen og drog til den hjemlige arne i Auning, og min tid i Hornslet var dermed forbi, og en ny epoke i mit liv begyndte. - Nu var jeg kommet hjem til mit Auning, og det kom i høj grad til at præge min videre skæbne.

Selvom jeg nærmede mig 21-års alderen og dermed myndighedsalderen havde jeg ikke andre muligheder for at overleve end at søge tilbage til hjemmet på "Møllersminde". Her var et halvt år forinden Arne kommet hjem for at virke både som den egentlige styrende i landbruget men også med sommerens travlhed i tørvemosen. Til gengæld var Tulle samtidig kommet ud "at tjene", iøvrigt hos Anna og Jens Sørensen på Ringgården, hvor hun blev misbrugt på det skammeligste. Det var ellers imod fars princip, at man rejste midt i en periode, men han gav hende lov til at rejse derfra ved månedens udløb.

Det var noget nær det vanskeligste tidspunkt at blive udlært på her godt et par år efter verdenskrigens udbrud, da over en tredjedel af landets typografer var uden arbejde. Rationeringer og restriktioner var meget mærkbart, for selv om papirleverancen var et stort problem, kunne det jo også være lige meget, for der var ikke meget at bruge det til. Alt hvad forretningslivet normalt havde at tilbyde var så sparsomt, at ingen havde brug for hverken reklamemateriale eller annoncer i bladene. Man skulle nærmest stå med hatten i hånden og tiggende bede om en vare, der som regel var puttet under disken. Chancerne for at få arbejde indenfor faget var derfor meget begrænset, og mine henvendelser efter fars krav til de omliggende trykkerier gav da heller ikke omgående noget resultat. Men efter 2-3 ugers forløb kom der tilbud om beskæftigelse fra den lokal- og landskendte bogtrykker A.L. Pedersen, Allingåbro. Absolut uforventet når der henvises til sammes medvirken ved min tidligere voldgiftssag, men han var jo også skuemester ved min svendeprøve, og det betød nok mere for ham.

Vi var jo trods alt i den tilbagevendende juletravlhed, så efter nogle dages beskæftigelse i Allingåbro kom hertil - forresten meget ukollegialt mest imellem - en telefonhenvendelse fra min læremester i Hornslet om at komme tilbage hertil. Da jeg både var stolt over tilbuddet, men også skeptisk overfor tidsforløbet for ansættelsen, gik læremesteren endda så vidt som at meddele, at trykkeriet savnede mig og jeg kunne gøre ham en stor tjeneste ved at vende tilbage. Efter nogle minutters betænkningstid måtte jeg nok lidt skadefro afslå det pæne tilbud i en selvrespekt om, at mine faglige kvalifikationer ikke var årsag til opsigelsen kort tid forinden. Med tiden var jeg endnu mere tilfreds med min afvisning, for nu havde jeg fået en slags oprejsning for det tidligere ufortjente nederlag.

For min første ugeløn som udlært - 84 kr. - købte jeg straks en helt ny overfrakke, og da jeg iøvrigt ikke havde ret mange beklædningsgenstande til rådighed, fortsatte jeg de kommende uger med at bruge lønnen til at blive anstændig påklædt. Dette forbrugsinitiativ fik da også til følge, at jeg ikke foreløbig skulle betale honorar for kost og logi derhjemme.

Foruden jeg selv var to andre nyudlærte typografer ansat omtrent samtidig, og som forventet af os alle tre, blev vi afskediget umiddelbart inden jul. De to andre blev dog boende på deres logi i Allingåbro i forventning om, at de som skatteydere i bogtrykkerens kommune, - han var jo borgmester - først ville få tilbudt genansættelse. I tiden fra marts til maj vidste vi, at der skulle udgives skattebøger til de fleste kommuner på Djursland, hvilket krævede beskæftigelsesmulighed. Til trods for, at min adresse fortsat var i Auning, blev det alligevel mig, der fik de par måneders arbejde, - igen en cadeau. Det viste, at en medarbejders produktive arbejde i et privat ejet firma var mere værd end, om man skatteyder i borgmesterens kommune. De to andre blev aldrig mere antaget her, mens jeg gentagne gange fremover blev tilkaldt ved spidsbelastninger.

Iøvrigt var jeg nu understøttelsesberettiget (32 kr. ugentlig) og skulle så gå til kontrol ved arbejdsmændenes kontor og derefter hver fredag hente beløbet i Randers. Efter nytår blev Arne og jeg beordret til at fælde de 20-30 poppeltræer, der dannede alle' fra landevejen ned til gården, - uden anden honorar herfor end det daglige ophold. De mange rummeter brænde blev senere solgt til liebhavere, hvorved en ekstra indkomst hjalp en del på hjemmets økonomi. Samtidig var det jo en af de berømte kolde vintre med masser af sne, og flere gange var jeg med på arbejdernes snekastningshold til disses fastlagte timeløn.

Det frøs igennem længere tid mellem -25 og -30 grader, så værelset i den vestlige del af stuehuset langt fra opfyrimuligheder havde tommer tyk islag på væggene. For at holde lidt på varmen lå vi i samme seng iført sivsko og andre varmende beklædningsgenstande og så endda med en fåreskindspose over de af vore ånde stivfrosne dyner. Alligevel måtte Arne flere gange op midt på natten for at fyre op i det tilstødende køkkens komfur så intenst, at dette blev helt rødglødende og belysning var unødvendigt.

Fra det første dage efter min ankomst til Auning kom jeg hurtigt med ikke alene i DSUs aktiviteter men også i det stedlige sangkor, finansieret af ungdomsforeningen "Fremtiden" med bror Åge som formand og musiker Marius Mogensen som dirigent. Her var i starten både Arne og jeg i tenorgruppen, men da der her var andre gode sangere, blev gruppen for dominerende, hvorfor jeg blev overflyttet til basserne, som jeg gennem de næste halve snes år efterhånden af dirigenten blev anset for den ledende. Til det blandede kor var der overtal af de kvindelige deltagere, og det var selvsagt den yngre del heraf, der interesserede mest i omgangskredsen. Allerede dengang blev jeg grebet af en kun 14-årige piges udseende og væremåde - hun hed Inger -, men alderen i betragtning måtte jeg jo vente nogle år med at erklære min egentlige hensigt med dette ideal. I mellemtiden måtte vi jo begge se os lidt mere omkring og prøve andre af livets udfordringer:

Så hurtigt frost og sne begyndte at forsvinde, mødte jeg som iøvrigt forventet af fodboldfans på idrætspladsen og deltog i træningen til den kommende fodboldsæson. Ifølge fodboldunionens bestemmelser skulle der søges om tilladelse til at optræde på Aunings hold. Dette forsøgte man i Hornslet at forhindre ved besked om, at jeg havde en ret stor kontingentgæld. Spillere på elitehold betalte normalt ikke kontingent, men som tidligere opkræver af sådant kendte jeg prisen 1,50 kr. pr. md., og skyld over et halvt år var udelukkelsesgrund. Hvem der betalte de derfor 9 kr., ved jeg ikke, men tilladelsen kom da frem inden første turneringskamp. Derefter skiftede jeg heller aldrig mere fodboldklub, selvom der senere var stærke kræfter i gang med fanatikere fra Allingåbro.

Disse tre interesser samt fest o.l. i kølvandet heraf med optræden ved dilettant og revy beslaglagde næsten det meste af min fritid. Det gav mange ture og rejser både på cykel, i person- og rutebiler samt med jernbanen rundt til forskellige egne af Østjylland, ja selv en sejltur til Samsø blev det til. Det gav også med tiden megen indblik i foreningsarbejde, hvor en hel del lederarbejde krævede mange rejser til Fyn, Falster, Bornholm, men først og fremmest København.

Efter de mange måneders arbejde igen i Allingåbro, henvendte jeg mig igen til fagforeningen. Men da der i Randers-afdelingen var 25-30 arbejdsløse, vidste jeg at mine chancer for at få arbejde herfra, var minimale. Hvis der søgtes en medarbejder et sted, var det jo naturligt nok de gifte, der blev foretrukket og dernæst de, som havde bopæl i Randers. Det med understøttelse var begrænset, for den tyske besættelsesmagt havde forlangt, at ingen uanset branche kunne erholde støtte mere end fire uger hvert halve år. det var jo en slags frivillig tvang for at få arbejderne ud på tyskernes

arbejdspladser. Selv om der her uden særlig indsats var mulighed for en pæn indtægt, var det mig lige som så mange andre principielt imod af være "værnemager".

Efter en kort tid med roetynding og andre markforanstaltninger blev det så bestemt, at Arne og jeg skulle lave skæretørv fra en fast brink af tørvejord i Sønderkær. Det foregik udelukkende ved håndkraft, hvor Arne først såvel med en bagstikker og en sidestikker skulle skære for og dernæst nede fra graven med en tørvespade skulle sætte klynerne op på brinken. Her skulle jeg så med hænderne læsse dem på en vognfjæl og med helst den brune hest spændt for køre materialet ud på læggepladsen. Der skulle jeg skære klynerne ud i 6-8 dele, den sidste forarbejdning inden tørring, rejsning og stakning. Ved kortere afstande kørte jeg det opgravede ud på en trillebør, som Arne havde konstrueret til formålet. Vi havde en selvfølgelig ikke særlig god akkord fastsat af vores far uden yderligere forhandling.

Da vi alligevel aldrig kunne nå at fremstille så mange tørv, at bonussen trådte i kraft, blev vi mere og mere sløve og dovne, så dette projekt fik ikke megen anerkendelse. Der kom ofte et par unge piger fra Auning for at besøge os, og det var jo mere populært at kissemisses med dem end lige det med at lave tørv. Det må sidst på sæsonen have rygtedes helt frem til det fædrene ophav, så helt uventet pludselig en dag kom han og overraskede os liggende bag buske i det høje græs. Pigerne gendte han hjem, og få dage efter var det slut med den tørvesæson. Disse "tøse" var iøvrigt ret påtrængende, de fulgte os ligefrem hjem om aftenen fra byen. En gang havde jeg forladt mit påhæng og gået alene til mit værelse, mens hun søgte ly for regnen under porten. Da Arne nogen tid efter kom hjem, sprøjtede fra sit "vandværk" netop der, hvor hun havde placeret sig, så nu var hun våd som hvis hun havde været ude i regnen.

Det var nødvendigt at finde andet arbejde, så sammen med et par kammerater, Leo Rafn og Karl-"Bette Hans" gravede vi kartofler op på Gl. Estrup Møllegård. Akkorden var afhængig af vægten på de opsamlede kartofler, men da der kun var 2-3 små under hver top, blev det til en meget lille dagløn. Derfor besluttede vi tre at spænde en skovl på cyklen og søge ned til de midtjyske brunkulsleje, hvor rygterne fortalte om en ret stor indtægt. Vi fik alle tre straks arbejde i et brunkulsleje mellem Brande og Ejstrupholm, mens vi fandt fælles værelse og pensionat i sidstnævnte by. Jeg mødte på arbejdet i min eneste beklædning bestående af plusfours og skistøvler, så der blev piftet en del af de øvrige børster for denne arbejdsdragt. Den første tids arbejde bestod udelukkende af at fjerne den ca. een meter overjord, som dermed afdækkede det på tiden meget populære brunkul. En kortège på 10-12 trillebør-chauffører skulle her følges ad både med læsning men også ved kørsel ud på en smal planke over en 15-20 meter dyb afgrund og der tippe læsset af. Det med at tippe børen krævede et bestemt håndelag, men da jeg havde tidligere erfaring med både skovl og køretøj, voldte det ikke for mig særlige problemer. Men mine to kammerater blev flere gange til grin, når de skulle ned i afgrunden for at hente den tabte trillebør op igen. Det gav jo vi andre et ekstra pust, for vi skulle jo vente til de pågældende var på plads i kortegen. Da denne overjord var fjernet, blev begge mine venner fyret, mens jeg blev tilbudt jobbet som medhjælper ved kranen, der løftede kullene op fra afgrunden. Desuden skulle jeg anviser og føre kontrol med vognmændene, der fragtede kullene til Brande Jernbanestation.

Disse vognmænd var forøvrigt fra Århus, så til weekenden kunne vi siddende på ladet komme med dertil og så videre med toget til Auning. Engang Leo og jeg godt forfrosne og trætte lod søvnen tage overhånd, var toget kørt igennem Ryomgård på vej til Grenå. Da vi vågnede op ved afgang fra Koed, blev vi så forvirrede, at vi hoppede af i farten og derefter til fods begav os til Ryomgård.

Koed, blev vi så forvirrede, at vi hoppede af i farten og derefter til fods begav os til Ryomgård. Efter en overnatning på hotellet kunne vi så tage morgentoget til Auning, til et ret kort ophold, da vi skulle retur allerede først på eftermiddagen.

Efter et par måneder i det nye 1943-år var brunkulseventyret forbi, da vinterens sne og frost efterhånden totalt havde tilfrosset de oversvømmede kratere. Da samtidig entreprenøren var gået konkurs, og vi ikke fik den sidst tjente løn udbetalt, var der kun een vej tilbage, - nemlig igen "Møllersminde".

Udenlandsk brændstof havde længe været et stort problem både for opvarmning men i særdeleshed for transportmuligheder. Derfor var en hvilken som helst bil påmonteret en slags kakkelovn, der med fyring af træ udviklede gasarter som erstatning for benzin. Noget sådant fremstilledes bl.a. på den tidligere møbelfabrik, hvilket jeg hurtigt efter brunkulseventyret fik beskæftigelse ved. Fra store trækævlere skulle træet gennem fire slags opskæring blive til små klodser. Mit arbejde var ved den sidste fase, hvor denne såkaldte stiksav var lige som alt andet ikke særlig sikkerhedsmæssig perfekt. Når træet kom i klemme, kunne det slå tilbage med en enorm kraft, og hvis man ikke havde nået at få fingrene taget til sig, fik det ubehagelige følger. Da jeg fik en finger i denne klemme, var både yderste led og negl stærkt molestreret. Efter en uges forløb var den med grimme sårskorper nogenlunde lægt, hvorefter samme finger igen fik samme lignende medfart. Der måtte smertestillende indsprøjtninger til fra lægen, for at jeg dog kunne få ubehagelighederne begrænset.

De sidste par uger forinden blev jeg igen tilbudt trykkeriarbejde i Allingåbro, og da jeg var på skiftehold henholdsvis kl. 6-14 og 14-22 hver anden uge, godkendte bogtrykkeren, at jeg arbejdede her modsat. Så nu havde jeg to arbejdspladser med ialt 16 timer i døgnet, og det var jo ret krævende, men jeg turde ikke umiddelbart frasige mig et af stederne af frygt for lige så hurtigt at miste begge. Med ovennævnte risiko for fingrenes invaliditet tog far igen affære og ligefrem forbød mig at fortsætte på savværket. Samtidig havde Allingåbro-bogtrykkeren allieret sig med sin kollega i Kolind om, at jeg kunne skiftes ugevis med at være ansat de to steder. Det var jo ganske udmærket, men ret hurtigt blev det klart, at der ikke var tilstrækkelig behov for min indsats i Kolind, men fortsatte så fuldtids i Allingåbro.

Da lærlingene på stedet nu skulle på henholdsvis 12 og 8 ugers dagskole, og ferieplanen for de øvrige ansatte fordeltes over 2-3 måneder, blev det min store chance med at bibeholde arbejdet helt frem til slutningen af året.

Den sidste måneds tid var der dog så lidt arbejde på stedet, at jeg nærmest følte det som en slags medlidenhed, at jeg stadig var beskæftiget her. Efter en annonce hvor der søgtes en trykkeribestyrer i Koldby ved Thisted, søgte jeg pladsen og med mesters anbefaling blev jeg tilbudt stillingen fra 1. januar 1944. Ejeren her havde foruden en bog- og papirhandel og var ikke faguddannet, så jeg havde frit slag også med aftaler med kunderne. Det voldte dog store problemer forårsaget af den ukendte dialekt, og især når det var fra telefonsamtaler gav det ofte fejlslagne følger. Lønftalen var ret beskeden, men den indbefattede kost og logi med familiemæssig status, der dog var hæmmet noget af ejerens tilknytning til Indre Mission. Det var jo vinterdage og kun lyst i arbejdstiden, så jeg kom næsten aldrig ud i de fremmede omgivelser og levede derfor et meget asketisk liv. I weekenderne tog jeg så med toget til Uglev, hvor især den ca. 4-årige Birgit så hen til min ankomst med megen glæde og modtog mig på jernbaneperronen med omfavnelser og knus. Vi rejste også sammen til Auning i påsken, og da Marga var højgravid, havde jeg indprentet Birgit til gentagne

gangen at tiltale mig med "onkel Ejnar", for jeg var flov over om nogen medrejsende skulle tro vi var mand og kone.

Trykkeriejerens kone var også gravid og efter fødselen (der var 2 børn i forvejen) kunne hun ikke mere overkomme at have mig på kost. Derfor kom jeg til at spise på pensionat og dermed få kontakt med andre af byens befolkning. Så godt som alle i byen var beskæftiget ved tyskernes byggeri af bunkers ved Hanstholm. De tjente store penge - både legalt og illegalt - og var således minded for at spille hasard med ret høj indsats. For at være anerkendt måtte jeg mere eller mindre nødtvunget til at deltage heri, men jeg holdt mig udelukkende til mausel-spil. Tab og gevinst bølgede selvsagt noget frem og tilbage, men dog med overskud for mit vedkommende, da flere af medspillerne ikke rigtigt forstod fidusen i dette spil. Til pinsen havde jeg besluttet at forlade Thylandet, bl.a. på grund af de sproglige misforståelser, men det fortalte jeg ikke medspillerne om. Da jeg den sidste aften vandt 360 kr., forventede de jo at få revanche i de kommende dage med håb om lidt tilbagebetaling, - ak og ve, de så mig aldrig mere.

Ved forårets komme havde jeg da også nået at gøre mig bemærket på fodboldbanen og med god succes spillet et par private kampe, så jeg var i træning, da jeg kom hjem til mit kære Auning-hold.

Min derefter arbejdsløshenvendelse til fagforeningen i Randers gav straks tilbud om arbejde på det fallerede radikale dagblad, Randers Amtstidende. Der var ikke andre, der ville reflektere herpå, og det forstod jeg udmærket efter min entre her. Mage til svinesti og parodi på et trykkeri havde jeg aldrig set, og den primitive måde avisen blev fremstillet på, var helt til grin. Alt var imod mine tidligere erfaringer og principper, så det var ikke så længe, for da jeg den anden uge skulle have min løn udbetalt, var der ikke flere penge i kassen. Fagforeningen erstattede mig beløbet og forbød samtidig både mig og andre at tage arbejde dette sted.

Nu var jeg så arbejdsløs igen et stykke tid, indtil jeg tog mig sammen til at aflægge Allingåbro-bogtrykkeriet et besøg for om mulig genansættelse. Det var der tilsyneladende ligesom ikke rigtig mulighed for, så jeg måtte se mig om efter andre muligheder. Denne spekulation kunne jeg dog have sparet mig selv for, idet der ikke gik mere end et par uger før tilbuddet igen kom fra Allingåbro, igen med ferieplanen for 1944 som begrundelse. Hvad dette indebar havde jeg ikke rigtig nogen fornemmelse af, men fra denne sommer fik jeg aldrig mere min opsigelse selv ikke ved stilstandsperioder. Så resten af min tid som typograf et fremmed sted varede her indtil 1. september 1946, da jeg selv sagde stillingen op med den begrundelse, som ikke passede mesteren særlig godt, - nemlig at ville oprette trykkeri i Auning.

Der var selvfølgelig mange episoder i min Allingåbro-tid, som er værd at komme nærmere ind på. Jeg nød den særlige status i trykkeriet, at jeg var den eneste som bogtrykkeren tiltalte med "De" og efternavn. Alle andre ansatte havde jo begyndt på stedet som bydreng og senere lærling, hvorfor tiltaleformen fortsattes også efter at disse var udlært, men jeg var jo ikke Allingåbro-lærling. Da så desuden trykkeren, Ivan, var svigersøn og bogholdersken, Gunhild, var datteren, blev de jo også tiltalt med "du". Desuden var jeg en slags tillidsmand på de arbejdsmæssige områder og talerør for det øvrige personale både ved mesterens 60-års fødselsdag og senere ved hans hustrus begravelse. Selv den 5. maj 1945 på befrielsesdagen blev jeg af bogtrykkeren anmodet om at foretage flaghejsning på bygningens altan og udbringe et leve for "Frit Danmark" efter at have sunget for med "Der er ingenting, der maner".

En kontrovers med bogholdersken (datteren Gunhild) må dog lige føjes til for at markere, hvordan en forkert og bydende tiltaleform fra hende kan afstedkomme mere end egentlig tænkt. En dag hvor tidspunktet nærmede sig arbejdstids ophør fik jeg af hende "ordre" til en mindre opgave, som skulle være færdig samme dag. Da klokken var fem og jeg gjorde klar til afgang, kom hun og stærkt bebrejdede mig, at opgaven ikke var færdig. Det endte med, at hun hentede sin far som af mig ville kende sagens rette sammenhæng. Det sluttede med, at datteren fik en meget kraftig besked om fremover at tiltale "Thuesen" og dette øvrige personale ordentligt. Men da så opgaven med bydende tone blev pålagt ældste lærling, protesterede jeg igen og ligefrem forbød, at en lærling skulle undgælde for situationen. Ordren blev derefter videregivet til svigersønnen, Ivan, og det syntes jeg ikke at ville blande mig i, selv om han kun blev behandlet dårligt nok med en hunds rettigheder. Efter den tid blev tonen virkelig en anden, og især blev jeg endnu mere populær hos lærlingene, der iøvrigt aldrig overskred formen.

Selv om min arbejdsplads således det meste af tiden var i Allingåbro, var jeg så meget Auning-fan, at jeg når ikke andre udefra kommende årsager forhindrede det, blev boende i Auning. Dog ikke mere derhjemme, nu havde jeg lejet værelse i Fedevareforretningens baggård, men af praktiske grunde pensionær på Afholdshotellet i Allingåbro. Enten på cykel eller når forholdene tillod det med jernbanen, tog jeg dagligt afsted og altid præcis til tiden. Dog kom jeg en enkelt gang for sent, men det var til gengæld med fire meget unge tyske soldaters skarpladte geværer i ryggen. På grund af kraftigt snefald og jernbanesabotage kom der ingen tog, og sammen med en kammerat, der skulle samme vej, begav vi os til fods af markerne langs jernbanen. Omkring midtvejs blev vi "holdt op" og kropsvisiteret af disse tyske sabotagevagter, som derefter ville videreføre os til arrestationen og forhør om vore hensigter. Da jeg kunne meddele disse autoritetstro besættelsesmagters "dreng", at jeg skulle arbejde hos nærmeste bys "Burgermeister", førte de os resten af vejen dertil. Bogtrykkeren kendte disse knægtes autoritetshensyn og respekt, og gav soldaterne en virkelig tysk overhaling, så de flove og meget skamfulde undskyldende forlod arenaen. Denne næsten times forsinkelse måtte jeg dog tage ekstra efter arbejdstids ophør.

De sidste par besættelsesår især efter den danske regerings afsættelse 29. august 1943 blev præget af mange forskellige forhindringer og ubehagelige oplevelser. Desuden var rationering på snart sagt alt en daglig pestilens for i det hele taget at eksistere anstændigt. Forretningerne var tomme for varer, så hvis man endelig kunne opdrive noget til de ekstra fornødenheder, foregik det til høje priser på "den sorte børs". Især den for mit vedkommende eftertragtede tobakshunger blev en bekostelig affære, men lønnen kunne til gengæld heller ikke bruges til andet.

Omtrent i det sidste krigsår blev det så transportmæssig besværligt, at jeg måtte flytte mit logi til Allingåbro. Der herskede anarki og lovløshed i landet, for det danske politi blev arresteret i september 1944 og sendt til koncentrationslejr i Tyskland. Besættelsestropperne hærgede landet efter eget forgodtbefindende, mens skoler hoteller, forsamlingshuse, missionshuse og andre større lokaler var beslaglagt for at huse krigsfanger fra østfronten samt flygtende tyske kvinder og børn.

Ethvert transportmiddel blev inddraget til brug for herrefolkets kørselsproblem; selv heste og cykler stjal de. En sådan "operation" var tilfældigvis forestående en lørdag, hvor jeg ville hjem på besøg. Da jeg var mellem Nordre Skole og kapellet havde jeg disse tyveknægte både bag mig og forfra af Nørregade. Jeg smuttede så af Kirkegade, mens jeg spurtede ind til Poul i Mads Bødkerens ejendom og om bag stuehusets gavl, hvor en passende høstak blev væltet ned over cyklen. Skønt

geværtrusler fra de forfølgende soldaterdrengene lykkedes det dem ikke at opspore mit køretøj, og efter mørkets frembrud kunne jeg så hjemføre cyklen.

Som et kuriosum om disse cykeltyveriet skal nævnes, at far var udsat for det samme, men da han truede disse lømler med en i hånden hævet økse, kunne han stige på sin væltepeter og køre hjem. Men netop fra denne dag forsvandt hans ellers tyskvenlige tilbøjeligheder overfor alt, hvad denne Hitler havde forårsaget.

Det vil være uoverkommeligt at erindre og omtale alle forhold i privatlivet fra de her nævnte åremål. Tidligere er nævnt de forskellige fritidsinteresser, som hele tiden har præget mit ungdomsliv. Erindres må specielt de flere gangen ved familiebegivenheder hos "den kloge mand" i Tværsige, hvor sangkoret mødtes klokken seks om morgenen til flaghejsning og morgensang. Af fodboldoplevelser må særlig fremhæves, da vi spillede oprykningskamp til A-rækken mod Randers Chang og vandt 4-3. Senere vandt vi flere gangen Randers Dagblads cupturnering og Amtsmesterskabet under RSG & I.

Mit nære Auning-forhold kan vel også skyldes, at jeg i over to år omtrent var forlovet med Kamma (datter af slagter Bredgård). Hvornår dette samvær begyndte og hvornår det sluttede erindrer jeg ikke særligt. Men det var behageligt at have noget ekstra at komme hjem til enten det var fra brunkulstiden eller mit asketiske ophold i Thy, ja selv mange varme breve hertil fra hende var meget opløftende. Efterhånden blev vi da også præsenteret i hinandens hjem, og jeg husker særligt hendes fars med tiden mere og mere udtalte begejstring for mig som "svigersøn". Kammars første optræden i mit hjem var Juledag 1944, men i min iver ved kortspillet med familien havde jeg helt glemt denne aftale. Men pludselig stod hun inde i stuen uden forvarsel, og jeg havde ikke opdaget noget. Det var selvfølgelig en flov historie, men det siger måske lidt om den ikke alt for store forelskelse. Der var også noget, der haltede i vores normale omgangskreds. Mine venner i idrætsforeningen og DSU brød hun sig ikke særligt om, og hendes venindekreds med Kirsten Ringsholdt o.l. var ikke min "kop te", så derfor var vi sjældent parvis sammen med andre ligestillede.

Selv om jeg stærkt opfordret af hendes far og da også af min mor til at forholdet skulle fortsætte, ebbede det lige så langsomt ud efter en tids overvejelse.

Der var igen efter befrielsen blevet tålelige tilstande skønt rationering og restriktioner endnu varede nogle år. Jeg flyttede straks hjem til Auning igen til omtrent det samme værelse, mens jeg skiftede pensionat til Sofie Lenius i Nørregade. Hun smurte altid en madpakke med det, jeg bedst kunne lide, som så blev fordøjet i selskab med lærlingene Jens Åge og Poul Erik.

Til efteråret i 1945 var den før omtalte 14-årige pige, nu 18-årige Inger kommet tilbage til sit tidligere engagement i lægefamilien, så jeg sværmede lidt ivrigt her omkring et stykke tid. Meget passende arrangerede ungdomsforeningen et diletstantykke, hvor Inger og jeg skulle spille det elskende par, Mads og Stine. Selv om hun gav mig den mest knaldende lussing ved stykkets premiere, var det nok kærligt ment, for følgen var da fortsættelse af stykkets lykkelige slutning.

Samtidig var jeg efter nogen opfordring gået i gang med at forberede etablering af eget trykkeri i Auning. Dette sidste med undersøgelserne hertil var en del mere besværligt end forholdet til en fremtid med den udkårne. I hvert fald blev vi forlovet på hendes 19-års fødselsdag den 6. juli. Så

måtte hun godt med forældrenes sanktion følge mig til teltlejr i Grenå og derefter besøg hos hendes morbror i Holbæk og hos Børge i København.

Med indkøb af skrift og maskiner samt tildeling af 50 kg papir månedligt startede jeg så i et 20 kvadratmeter baglokale ved "Annalyst" på Tjørnevej den 10. september 1946 Aunings første bogtrykkeri og senere Folkebladet for Djursland.

Den efterfølgende 19. oktober blev Inger og jeg så viet i Auning Kirke - tilfældigvis af den samme præst, som havde konfirmeret mig. Bryllupsfesten holdtes i Ingers hjem med nærmeste familie om dagen og fortsættelse i forsamlingshuset om aftenen for alle, der havde vist os opmærksomhed.

Gennem hele min beretning har jeg jævnligt omtalt det familiemæssige mønster, og nu ser det ud til at "de to gamle" er blevet alene med kun Inge hjemme, - uden at derfor husholdningsbudgettet var blevet mindre. Arne havde de sidste par år været borte fra lokalområdet og er nu endt i Sverige. Tulle er efter en tid bl.a. som husalf på Hotel Randers blevet gift med Tage fra Langå. Han blev af far meget populær, fordi han kunne køre ham rundt i bil til hans nye hverv som ejendomsmægler. Som sådan havde far de senere år haft megen succes med virkelig god fortjeneste. Ekstra indtægt fremkom også ved selv at købe og sælge forskellige ejendomme på Sandvej, Lyngroden, Lunavej, Porsvej inden de endte i byens yderste hus på Vestergade.

Da hele disse livserindringer kun er og var tænkt som minder fra barne- og ungdomsårene indtil 25-års alderen, må denne omtale hermed få sin afslutning. Fremtiden i årene der følger både som selvstændig erhvervsdrivende, som ægtemand og senere barnefader er et helt andet kapitel, som ikke kan sammenlignes med ungdommens meritter. Det synes derfor ikke at være relevant med fortsættelsen, da denne vil komme til at vedrøre en helt anden form for minder.

II

foto decke

tagensvej 23

nora 8182

L62

~~Ange Hr. Johannes Bangsbo~~

~~Bd nr 187 1954~~

skrevet den 24/9 1947

